

Nieuws voor laaggeletterden

EEN KWALITATIEVE INHOUDSANALYSE

Elisabeth van der Ploeg

AFSTUDEERONDERZOEK | HOGESCHOOL UTRECHT SCHOOL VOOR DE JOURNALISTIEK |
BEGELEIDER VINCENT VAN DER MAADEN | STUDENTENNUMMER: 1783896

Inhoudsopgave

<i>Inleiding</i>	2
Aanleiding	2
Probleemanalyse	3
<i>Onderzoeksvragen</i>	4
Hoofdvraag:	4
Deelvragen:.....	4
Empirisch onderzoek	4
<i>Literatuuranalyse</i>	5
Deelvraag 1: Wat voor impact heeft laaggeletterdheid op de toegang tot betrouwbaar nieuws?	5
Deelvraag 2: Welke vormen van berichtgeving en stijlkenmerken zijn meest toegankelijk voor laaggeletterden?.....	7
Deelvraag 3: Wat doet de journalistiek om nieuws toegankelijk te maken voor laaggeletterden?....	9
<i>Keuze van de Methode</i>	10
Verantwoording methode	10
Verantwoording corpus	10
<i>Resultaten</i>	15
Data-analyse	15
Dataverzameling	18
<i>Conclusie</i>	22
Discussie	23
<i>Literatuurlijst</i>	24
<i>Bijlage</i>	27
Bijlage 1: Interview Wablieft Ruud Meert redacteur bij Wablieft	27
Bijlage 2: Interview Jos Stolper eindredacteur NOS Journaal in Makkelijke Taal	31
Bijlage 3: Codeboek	36

INLEIDING

Ongeveer 2,5 miljoen mensen in Nederland zijn laaggeletterd. Zij vinden het lastig om een boek te lezen, te rekenen of een smartphone of laptop te gebruiken. Een gebrek aan deze vaardigheden kan grote nadelen hebben in het dagelijks leven, zoals moeite hebben bij het goed kunnen begrijpen van het nieuws.

Voor mijn afstudeeronderzoek heb ik een kort onderzoek opgezet en uitgevoerd. Ik onderzoek welke stijlkenmerken typerend zijn voor de journalistieke berichtgeving voor laaggeletterden. Een tak van de journalistiek waar nog weinig wetenschappelijk onderzoek naar is gedaan. Het onderzoek voer ik uit door de berichtgeving van het Nederlandse NOS Journaal in Makkelijke taal en de Belgische krant Wablieft voor laaggeletterden te onderzoeken.

Het onderzoek bouw ik op doormiddel van het opstellen van een hoofdvraag en vijf deelvragen. De deelvragen beantwoord ik doormiddel van een literatuuranalyse en een empirisch onderzoek. Hiervoor voer ik een klein kwalitatief onderzoek en diepte-interviews uit.

AANLEIDING

De aanleiding voor dit onderzoek komt voort uit zowel de actualiteit als mijn persoonlijke achtergrond. Mijn persoonlijke aanleiding is dat ik een bi-culturele achtergrond heb. Ik heb een Nederlandse vader en een Thaise moeder. Mijn moeder heeft moeite met de Nederlandse taal volgen. Ze wil graag op de hoogte blijven van het nieuws, maar ze heeft moeite met het begrijpen van de taal. Mijn moeder kijkt naar nieuwsuitzendingen, maar soms worden er moeilijke woorden in de uitzending gebruikt die zij helemaal niet begrijpt. Ik heb dus persoonlijk van dichtbij meegemaakt hoe het is als je het nieuws niet goed kan begrijpen.

Daarnaast heeft de NOS begin september het *NOS Journaal in Makkelijke Taal* geïntroduceerd. Dit journaal is speciaal bedoelt voor mensen die moeite hebben met de Nederlandse taal. In samenwerking met Stichting Lezen en Schrijven is deze journalistieke vorm opgezet. Het journaal heeft als doel om nieuwsgebeurtenissen op een eenvoudige manier te presenteren. Dat doet de NOS door op een rustig tempo in de uitzending minder onderwerpen te belichten. Er worden geen moeilijke woorden gebruikt en de presentator geeft meer uitleg. Reden genoeg om hierover een onderzoek te starten.

PROBLEEMANALYSE

Laaggeletterdheid is een groot probleem in Nederland. 1 op de 7 mensen in Nederland is laaggeletterd. Wat opvalt is dat de meeste onderzoeken over laaggeletterdheid gaan over sectoren zoals de gezondheidszorg. Er is nog weinig onderzoek gedaan naar laaggeletterdheid binnen de journalistiek.

Ik vind dat het de taak van een journalist is om de maatschappij te informeren en mensen te betrekken bij het nieuws. Daarnaast is een journalist de waakhond van de maatschappij. Mensen die laaggeletterd zijn vinden het lezen van een krantenartikel of volgen van nieuws erg lastig. Laaggeletterden krijgen het nieuws niet goed mee en kunnen nepnieuws moeilijker onderscheiden van echte nieuws (Laurens et al., 2024).

Naast het nieuwe NOS-journaal in makkelijkere taal, zijn andere nieuwsorganisaties de afgelopen jaren ook aan het experimenteren met nieuws voor laaggeletterden. Zo kwam NU.nl met een speciale pagina met simpele uitleg bij nieuws. Daarnaast is er ook een krant uitgebracht speciaal voor laaggeletterden genaamd: *Start!-krant*. In 2022 ondersteunde het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek een initiatief Tolkie. Een speciale tool voor laaggeletterden om extra uitleg te krijgen bij het gebruik van moeilijke woorden.

Naar mijn mening is er nog te weinig kennis bij journalisten over een publiek dat laaggeletterd is. Volgens Stichting Lezen en Schrijven is er ook nog onvoldoende kennis over hoe laaggeletterden nieuws consumeren en hoe de Nederlandse journalistiek nieuws voor laaggeletterden toegankelijk kan maken (**Notten, 2021**).

Relevantie

Laaggeletterdheid treft bijna 2,5 miljoen Nederlanders en belemmert hun toegang tot essentiële informatie, zoals het nieuws. Dit onderzoek is relevant, omdat journalistieke berichtgeving voor laaggeletterden nog nauwelijks wetenschappelijk is onderzocht. Terwijl sectoren zoals onderwijs en gezondheidszorg aandacht krijgen, blijft de journalistiek als informatiebron onderbelicht.

Daarnaast draagt dit onderzoek bij aan meer kennis over berichtgeving voor laaggeletterden. Volgens Stichting Lezen ervaren oudere generaties meer moeite met taal dan jongere generaties (**Stichting Lezen, 2024**). Met de toenemende vergrijzing nemen het aantal laaggeletterde mensen toe. Laaggeletterden hebben meer moeite met het onderscheiden van nepnieuws. Wat risico's oplevert voor hunzelf en de samenleving. Met dit onderzoek wil ik meer aandacht geven aan de grote groep laaggeletterden en journalisten helpen de doelgroep te bereiken.

ONDERZOEKSVRAGEN

Om het onderzoek goed uit te voeren heb ik een hoofdvraag opgesteld. De hoofdvraag beantwoord ik door vijf deelvragen. De eerste drie deelvragen beantwoord ik door een literatuuranalyse. De overige twee vragen beantwoord ik doormiddel van een empirisch onderzoek. Met deze vragen hoop ik uiteindelijk een antwoord te geven op de hoofdvraag. De resultaten van mijn onderzoek licht ik aan het einde bij de conclusie verder toe.

HOOFDVRAAG:

Welke stijlkenmerken zijn typerend voor nieuwsmedia (NOS-journaal in makkelijke taal en de Wablieft-krant) die zich richten op laaggeletterden?

DEELVRAGEN:

1. **Wat voor impact heeft laaggeletterdheid op de toegang tot betrouwbaar nieuws?**
 - 1.1 Wat is laaggeletterdheid en hoeveel mensen in Nederland zijn laaggeletterd?
2. **Welke vormen van berichtgeving en stijlkenmerken zijn het meest toegankelijk voor laaggeletterden?**
 - 2.1 Op welke manier kunnen laaggeletterden het beste worden bereikt?
 - 2.2 Welke vormen van media passen het beste bij laaggeletterden?
 - 2.3 Welke sociale-media gebruiken laaggeletterden het meest?
 - 2.4 Welke onderwerpen zijn het meest geschikt voor laaggeletterden?
3. **Wat doet de journalistiek (in Nederland en België) om nieuws toegankelijk te maken voor laaggeletterden?**

EMPIRISCH ONDERZOEK

4. **Waar houden de (eind)redacteurs van NOS en Wablieft rekening mee in de berichtgeving voor laaggeletterden?**
5. **Welke taal- en stijlkenmerken komen het meest voor in buitenlandse nieuwsberichten van het NOS-journaal in makkelijke taal en de Wablieft-krant?**

LITERATUURANALYSE

DEELVRAAG 1: WAT VOOR IMPACT HEEFT LAAGGELETTERDHEID OP DE TOEGANG TOT BETROUWBAAR NIEUWS?

Voor mijn kwalitatieve onderzoek, voer ik eerst een literatuuranalyse uit. Om antwoord te geven op deelvraag 1 is het belangrijk om eerst uit te zoeken wat de definitie van laaggeletterdheid is.

1.1 Wat is laaggeletterdheid en hoeveel mensen in Nederland zijn laaggeletterd?

Er zit een verschil in de termen laaggeletterd en analfabeet. Iemand die laaggeletterd is kan wel lezen en schrijven, maar die persoon heeft het taalniveau van een leerling uit groep 8 (*Stichting Lezen en schrijven, 2024*).

Deze persoon heeft onderwijs gehad en zit op het taalniveau A2. Op dat niveau kan de persoon korte en eenvoudige teksten begrijpen (*Taalniveaus Volgens het ERK (Europees Referentiekader Voor de Talen), z.d.*). Een analfabeet is een persoon die niet kan lezen en schrijven (*Van Dale NEDERLAND, z.d.*).

Volgens het [Ministerie van Algemene Zaken](#) zijn er ongeveer 2.5 miljoen mensen in Nederland laaggeletterd. Dat is 1 op de 7 mensen in Nederland. Meer dan de helft van de laaggeletterden is tussen de 16 tot 65 jaar oud. Er zijn meer ouderen dan jongeren laaggeletterd. Bij meer dan de helft van de laaggeletterden is de moedertaal Nederlands (*Peter et al., n.d.*).

Laaggeletterden zijn niet laagbegaafd. Er kunnen allerlei redenen zijn waarom iemand niet goed leert lezen en schrijven. Door bijvoorbeeld problemen in de jeugd, gezondheidsproblemen, armoede, hersenbeschadigingen of door een tekort aan een geletterden thuisomgeving. Laaggeletterdheid wordt vaak van generatie op generatie in stand gehouden (*Visser, 2024*).

Gemiddeld is 12 procent van de Nederlanders laaggeletterd. Laaggeletterden zijn oververtegenwoordigd in de vier grote steden. In Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht is het aantal laaggeletterden gemiddeld 16,9 procent (*Buisman & Houtkoop, 2014*).

Onder andere in de gemeentes Den Haag, Venlo, Kerkrade en Enschede wonen veel laaggeletterden. Daar is gemiddeld 23 procent van de inwoners laaggeletterd. De gemeente Schiedam springt er het meest uit. Daar is meer dan bijna 1 op de drie mensen laaggeletterd (32 procent) (*Geletterdheidinzicht Dashboard - Home, n.d.*).

Wat voor impact heeft laaggeletterdheid op de toegang tot betrouwbaar nieuws?

Een boek lezen, rekenen, het gebruiken van een smartphone of laptop. Voor laaggeletterden is dat heel lastig. Een gebrek aan deze vaardigheden kan grote nadelen hebben in het dagelijks leven zoals bijvoorbeeld moeite hebben bij het vinden van een baan, gezondheidsproblemen en het niet goed kunnen communiceren met andere mensen (*Ministerie van Algemene Zaken, 2022*). Volgens Stichting Lezen en Schrijven kan laaggeletterdheid een persoon belemmeren om een volwaardig onderdeel te zijn van de samenleving (*Notten, 2021*). De huidige informatiemaatschappij vraagt steeds meer van ons. Iemand die vroeger net voldoende geletterd was, kan vandaag de dag laaggeletterd zijn (*Tubbing et al., 2018*).

Drie belangrijke gevolgen van laaggeletterdheid in relatie tot het nieuws:

1. *Niet goed weten wat er speelt*

Uit onderzoek van Stichting Lezen en Schrijven blijkt dat laaggeletterden het nieuws vaak als ontoegankelijk ervaren. Ze kunnen het nieuws vaak niet goed begrijpen of er wordt gebruik gemaakt van te moeilijke taal (**Notten, 2021**). Laaggeletterden krijgen volgens het Stimuleringsfonds van de Journalistiek minder goed nieuws mee. Daarnaast zijn ze minder goed op de hoogte wat er speelt in hun omgeving en de rest van de wereld (**Kroon, 2024**).

1. *Trappen vaker in nepnieuws.*

Nieuwsberichtgeving speelt een belangrijke rol in het dagelijks leven. Laaggeletterden vinden het lastiger om de betrouwbaarheid te controleren van nieuwsbronnen. Ze hebben meer moeite om echt nieuws van nepnieuws te onderscheiden dan niet-laaggeletterden. Hierdoor kunnen laaggeletterden de verkeerde informatie krijgen en hebben ze een vertekend beeld van de werkelijkheid (**Van Den Muijsenbergh et al., 2020**). Een beperkte mate van informatievoorziening kan leiden tot een onjuist of verkeerd beeld van een situatie. (**Notten, 2021**).

2. *Niet een volwaardige deelname aan de samenleving*

Het niet goed kunnen begrijpen en vinden van nieuws belemmert een volwaardige deelname aan de maatschappij (**Van Dijk & Van Deursen, 2014**). Een gebrek aan de juiste informatie kan leiden tot gevoelens van uitsluiting en onmacht. Dat kan voor stress en eenzaamheid zorgen (**Notten, 2021**).

Samenvatting:

Laaggeletterdheid verwijst naar mensen die wel kunnen lezen en schrijven, maar slechts op het taalniveau van een leerling in groep 8 (A2-niveau). Bijna 2,5 miljoen mensen in Nederland (1 op de 7) is laaggeletterd. De meerderheid tussen is tussen de 16 en 65 jaar oud. Laaggeletterdheid komt vaker voor in stedelijke gebieden en kan worden veroorzaakt door factoren zoals armoede, gezondheidsproblemen of een tekort aan een geletterde omgeving.

De impact van laaggeletterdheid op toegang tot betrouwbaar nieuws is groot. Laaggeletterden ervaren nieuws vaak als te complex en zijn minder goed geïnformeerd. Ze hebben meer moeite om betrouwbare bronnen te herkennen, wat kan leiden tot misinformatie en een vertekend wereldbeeld. Daarnaast dragen moeilijkheden van nieuwsconsumptie bij aan de gevoelens van uitsluiting, stress, en eenzaamheid. Wat hun deelname in de samenleving beperkt.

DEELVRAAG 2: WELKE VORMEN VAN **BERICHTGEVING EN STIJLKENMERKEN** ZIJN MEEST **TOEGANKELIJK** VOOR LAAGGELETTERDEN?

2.1 Op welke manier kunnen laaggeletterden het beste worden bereikt?

Er is nog weinig onderzoek gedaan naar de journalistieke berichtgeving voor laaggeletterdheid. Tijdens de coronapandemie deed het Radboud UMC onderzoek naar hoe laaggeletterden het beste bereikt kunnen worden voor zorg. Vooral korte zinnen zijn belangrijk. Volgens de onderzoekers is het ook belangrijk om teksten te schrijven op het taalniveau B1. De meeste mensen in Nederland begrijpen dat taalniveau (**Van Den Muijsenbergh et al., 2020**).

Stichting Lezen en Schrijven adviseert juist om berichtgeving voor laaggeletterden op een lager taalniveau te schrijven. Op niveau A2. Volgens hen *“beheersen laaggeletterden niet het minimale taalniveau om goed mee te kunnen doen in de Nederlandse maatschappij.”*

Samenvatting van tips voor het schrijven in makkelijke taal: (**Stichting Lezen en Schrijven, 2021**)

1. **“Ken de lezer:** Denk na over wie de tekst leest en wat je wilt bereiken. Gebruik geen kinderachtige toon. Neem de schrijver serieus.
2. **Heldere tekststructuur:** Gebruik korte alinea's (2-10 zinnen), duidelijke titels en tussenkopjes. Zet de belangrijkste informatie bovenaan.
3. **Vormgeving:** Kies een groot, schreefloos lettertype (bijvoorbeeld Verdana), met een lettergrootte van minstens 12 punten en voldoende witruimte. Gebruik zwarte tekst op een witte achtergrond.
4. **Eenvoudige zinnen:**
 - Schrijf korte zinnen (maximaal 10 woorden).
 - Gebruik actieve zinnen en voorkom complexe constructies.
 - Vermijd vaktaal en moeilijke woorden; gebruik alledaagse taal.
5. **Beperk informatie:** Geef alleen essentiële informatie en herhaal belangrijke punten. Behandel maximaal drie onderwerpen per tekst.
6. **Beelden en ondersteuning:** Gebruik concrete foto's of pictogrammen in plaats van abstracte illustraties. Vermijd grafieken en stroomdiagrammen.
7. **Praktische informatie:** Geef contactgegevens duidelijk aan en maak het makkelijk om hulp te zoeken.”

Het I&O Research deed onderzoek naar hoe laaggeletterden bereikt kunnen worden voor deelname aan een onderzoek. Op basis van adviezen van hun testpanel van laaggeletterden stelde het onderzoekplatform een aangepaste wervingsbrief op. Wat blijkt: een vereenvoudigde vorm van tekst leidt tot een grotere deelname van laaggeletterden (**Zandvliet, 2019**).

De aangepaste wervingsbrief bestond uit:

- Beknopte tekst opgeschreven met korte zinnen.
- Geen moeilijke termen
- Een heldere opmaak met veel witruimtes en duidelijke kopjes
- Gebruik van iconen in de kantlijn.

I&O concludeert dat een kleine en eenvoudige aanpassing kan leiden tot een grotere deelname van moeilijk bereikbare groepen. Daar horen laaggeletterden ook bij. Dat zorgt voor een betere afspiegeling van de bevolking bij het onderzoek (**Ipsos I&O, 2017**).

De Engelse gezondheidswetenschapper Tuffrey-Wijne ontwikkelde een leidraad hoe je slecht nieuws aan mensen met een beperking overbrengt. Volgens Wijne is het belangrijk om informatie op te delen in kleine stukjes en te bewust te kiezen wanneer iets wordt verteld (T.Wijne, 2024).

2.2 Welke vormen van mediagebruik passen het beste bij laaggeletterden?

Volgens het onderzoek *Laaggeletterdheid in kaart* “verschilt het profiel van laaggeletterden wezenlijk van dat van niet-laaggeletterden (Buisman et al., 2014).”

Zo blijkt ook uit onderzoek van I&O Research dat de belangrijkste nieuwsbron bij laaggeletterden de televisie en radio is (Ipsos I&O, 2017). Laaggeletterden hebben meer een voorkeur voor televisie dan niet-laaggeletterden. De reden: nieuws op televisie combineert tekst, spraak en beeld met elkaar. Als iemand moeite heeft met de tekst, kunnen de ondertitel en de beelden de persoon helpen het verhaal van de journalist te begrijpen. Nieuwsapps en websites zijn juist minder populair bij laaggeletterden.

Bijna de helft (48,53%) van de laaggeletterden gebruiken internet voor het opzoeken van nieuwswebsites (Fouarge et al., 2011).

Laaggeletterden halen het nieuws vaker uit regionale bronnen halen dan mensen die niet laaggeletterd zijn (Van Der Linden, 2024).

Volgens I&O Research hangen laaggeletterdheid en opleidingsniveau sterk met elkaar samen. Zo is bijna veertig procent van de deelnemers aan het onderzoek laag opgeleid. **Let op:** Niet alle laagopgeleide mensen zijn laaggeletterd.

2.3 Welke sociale-media gebruiken laaggeletterden het meest?

Er is nog weinig onderzoek gedaan naar het gebruik van sociale media door laaggeletterden.

Uit recent onderzoek van I&O Research blijkt “dat laaggeletterden bijna alle sociale media minder vaak gebruiken dan niet-laaggeletterden”. Vooral bij de sociale media LinkedIn, Twitter en Instagram zijn de verschillen tussen beide groepen het grootst. Laaggeletterden maken twintig keer minder gebruik van LinkedIn dan hoger opgeleiden. Ook zitten laaggeletterden minder op Facebook. Whatsapp is het meest populair, 64 procent van de laaggeletterden gebruikt regelmatig dat platform (Zandvliet, 2022).

2.4 Welke onderwerpen zijn het meest geschikt voor laaggeletterden?

Volgens een eerder onderzoek van Stichting Lezen en Schrijven zijn de meeste laaggeletterden geïnteresseerd in vooral landelijk nieuws. Gevolgd door regionaal en politiek nieuws (Van Der Linden, 2024).

Volgens I&O Research: “hebben laaggeletterden minder interesse in politieke onderwerpen dan niet laaggeletterden. Onder laaggeletterden is 32 procent niet geïnteresseerd in politieke onderwerpen, onder niet-laaggeletterden is dit 13 procent. Daarnaast zijn activiteiten in de sport, theater of het museum minder vanzelfsprekend onder laaggeletterden (Ipsos I&O, 2017).”

Samenvatting:

Laaggeletterden kunnen het beste bereikt worden met eenvoudige teksten op A2- of B1-niveau. De teksten voor laaggeletterden bevatten korte zinnen, een duidelijke structuur, veel witruimte en concrete beelden. Laaggeletterden hebben meer een voorkeur voor televisie dan niet-laaggeletterden. De reden: nieuws op televisie combineert tekst, spraak en beeld met elkaar. Laaggeletterden gebruiken minder vaak sociale media, dan niet laaggeletterden. Ze zijn vooral actief op Whatsapp. Geschikte onderwerpen voor laaggeletterden zijn landelijk en regionaal nieuws. De interesse in politiek en culturele activiteiten is beperkt.

DEELVRAAG 3: WAT DOET DE JOURNALISTIEK OM NIEUWS TOEGANKELIJK TE MAKEN VOOR LAAGGELETTERDEN?

Er is nog weinig wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de toegankelijkheid van de journalistiek voor laaggeletterden. Dat betekent niet dat er geen ontwikkelingen zijn binnen de journalistiek. Hieronder een aantal voorbeelden.

Wat gebeurt er in Nederland?

In september 2024 kwam de NOS met een speciaal journaal voor laaggeletterden. Het NOS Journaal in Makkelijke Taal wordt elke werkdag uitgezonden om 17:00. Het journaal is een stuk rustiger dan het 'normale' journaal en het bevat meer uitleg. Het journaal in makkelijke taal bevat minder onderwerpen dan andere journaals en er wordt gebruik gemaakt van makkelijke woorden. Het journaal is opgezet samen met Stichting Lezen en Schrijven en met ervaringsdeskundigen (**De Wit, 2024**).

In november 2023 startte de gemeente Heerlen een speciale actie om laaggeletterdheid te voorkomen. Drieduizend leerlingen uit groep 6,7 en 8 en uit de onderbouw van het VMBO konden ieder jaar lang kosteloos inloggen op de regionale krant de Limburger. Met als doel kinderen toegang bieden aan betrouwbare informatie. Da is volgens de programmadirecteur Ron Meyer cruciaal in de strijd tegen nepnieuws en laaggeletterdheid (**De Graaf, 2023**).

Daarnaast bracht het tijdschrift Flair in september 2024 een speciale editie uit voor laaggeletterden vrouwen (**Nu.nl, 2024**). Het NHNieuws kwam in 2023 met een speciale leeshulp 'Tolkie' voor de website en app. De functie in de app en op de website geeft extra uitleg bij lastige woorden (**Nieuw Op Onze Website En App: De Leeshulp, n.d.**).

Wat gebeurt er in het buitenland?

Al bijna veertig jaar wordt er in België een wekelijkse krant uitgegeven genaamd Wablieft. De krant is speciaal voor laaggeletterden en vertelt het nieuws in eenvoudig Nederlands. "Naast een papieren krant maakt Wablieft ook lesmateriaal voor opleidingen Nederlands voor mensen die geen Nederlands spreken en het basis-en beroepsonderwijs. De organisatie reikt ook jaarlijks de Wablieft-prijs uit aan mensen of organisaties die heldere taal gebruiken. De Wablieftkrant wordt gefinancierd door het Vlaams ministerie van Onderwijs en Vorming." De Wablieftkrant kampt met grote bezuinigen. De redactie bestond eerst uit vijf redactieleden, twee redactieleden zijn door bezuinigingen in 2023 ontslagen. Wablieft heeft zo'n vijfduizend abonnees (**Sokol, 2023**).

KEUZE VAN DE METHODE

VERANTWOORDING METHODE

In dit onderzoek maak ik gebruik van een kwalitatieve inhoudsanalyse om inzicht te krijgen in de stijlkenmerken van nieuwsberichtgeving voor laaggeletterden.

Om antwoord te geven op mijn hoofdvraag heb ik twee deelvragen opgesteld:

1. **Waar houden de (eind)redacteuren van NOS en Wablieft rekening mee in de berichtgeving voor laaggeletterden?**
2. **Welke taal- en stijlkenmerken komen het meest voor in nieuwsberichten van het NOS-journaal in Makkelijke Taal en de Wablieft-krant?**

De eerste deelvraag beantwoord ik door twee diepte-interviews te houden met redacteuren van het NOS Journaal in Makkelijke Taal en de krant Wablieft. Er is nog weinig onderzoek gedaan naar nieuwsberichtgeving voor laaggeletterden. Het is daarom een geschikte methode om dit onderwerp te verkennen (*Koetsenruijter, W., & Van Hout, T, 2018*).

Om antwoord te geven op mijn tweede onderzoeksvraag ga ik uitzendingen en krantenberichten analyseren van het NOS Journaal in Makkelijke taal en Wablieft. Dat doe ik door een kwalitatieve inhoudsanalyse. Een onderzoeker die kwalitatief onderzoek doet is op zoek naar opvallende zaken en patronen. *“Een kwalitatieve inhoudsanalyse legt patronen bloot, brengt mogelijke oorzaken in kaart en benoemt categorieën (Koetsenruijter, W., & Van Hout, T, 2018).”* Met deze methode kan ik ook zien hoe complexe onderwerpen begrijpelijk worden gemaakt voor laaggeletterden.

Daarnaast kan ik met een kwalitatieve inhoudsanalyse een goede vergelijking maken tussen de twee journalistieke mediums voor laaggeletterden in Nederland en België. Het NOS Journaal in Makkelijke Taal en Wablieft hebben dezelfde soort doelgroep. Maar mogelijk een ander redactioneel beleid en journalistieke stijl.

Door een kwalitatief onderzoek te combineren met diepte-interviews geeft dat mij de mogelijkheid om de twee mediums met elkaar te vergelijken. Ik streef ernaar om een beeld van de stijlkenmerken van deze specifieke vorm van journalistiek te krijgen. Met dit onderzoek wil ik een basis leggen voor verder wetenschappelijk onderzoek naar berichtgeving voor laaggeletterden.

VERANTWOORDING CORPUS

Voor mijn afstudeeronderzoek houd ik twee diepte-interviews en analyseer ik nieuwsberichten van de NOS Journaal in Makkelijke Taal en Wablieft. Bij een kwalitatief onderzoek is het belangrijk vast te stellen aan welke criteria mijn onderzoek moet voldoen. Hieronder verantwoord ik stap voor stap het corpus. Dat doe ik door mijzelf een aantal vragen te stellen. Hierdoor verdwaal ik niet in het aanbod van data en zorg ik ervoor dat ik niet van het onderwerp afwijk.

Wie ga ik interviewen?

Er is nog geen wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de journalistieke berichtgeving voor laaggeletterden. Om die reden start ik mijn onderzoek met twee verkennende diepte-interviews. Ik ga eindredacteur van het NOS-Journaal in Makkelijke Taal Jos Stolper interviewen en Ruud Meert redacteur bij de krant Wablieft. Beiden journalisten hebben al ervaring met het maken van journalistieke berichtgeving voor laaggeletterden. De interviews kunnen mij inzichten geven op het journalistieke proces bij het maken van berichtgeving voor laaggeletterden.

Hoe pak ik de diepte-interviews aan?

Het interview is gebaseerd op een aantal categorieën van mijn literatuuranalyse. In deelvraag 2 onderzoek ik welke vormen en stijlen van berichtgeving het beste geschikt zijn voor laaggeletterden. Naast categorieën, heb ik ook twee algemene vragen geformuleerd.

Algemene vragen:

- Waarom is nieuws voor laaggeletterden belangrijk?
- Wat is het verschil met berichtgeving voor niet-laaggeletterden en laaggeletterden?
- Hoe ziet jullie redactie eruit?

De vragen gebaseerd op categorieën luiden als volgt:

- 1. Inhoud:**
 - Hoe bepalen jullie welke onderwerpen geschikt zijn voor laaggeletterden?
 - Hoe gaan jullie om met complexe onderwerpen, zoals politiek, in makkelijke taal?
- 2. Lengte:**
 - Wat is de ideale lengte voor artikel of item in makkelijke taal en waarom?
 - Zijn er richtlijnen voor de hoeveelheid informatie die in één tekst of video wordt behandeld?
- 3. Structuur en opbouw:**
 - Hoe ziet de structuur eruit van het item of nieuwsbericht?
 - Hoe zorgen jullie ervoor dat een (presentatie) tekst toegankelijk is voor laaggeletterden, zonder de inhoud te erg te versimpelen?
- 4. Vormgeving:**
 - Zijn visuele ondersteuning: zoals afbeeldingen of video's belangrijk voor het overbrengen van de boodschap? Waarom?
 - Zijn er specifieke richtlijnen voor de vormgeving voor laaggeletterden?
- 5. Zinsopbouw en woordgebruik:**
 - Hoe selecteren jullie woorden en zinsconstructies die begrijpelijk zijn voor laaggeletterden?
 - Welke valkuilen zien jullie vaak bij het schrijven in makkelijke taal?
- 6. Ondersteuning en verduidelijking:**
 - Welke hulpmiddelen gebruiken jullie om onderwerpen uit te leggen (bijvoorbeeld infographics, of moeilijke woorden uitleggen)? En waarom?
- 7. Indeling redactie**
 - Hoe ziet jullie redactie eruit?

Hoe ga ik de data uit de interviews bestuderen?

Ik neem de diepte-interviews op doormiddel van audioapparatuur. De interviews ga ik transcriberen via de website MyGoodTape. De antwoorden van de vragen onderzoek ik doormiddel van een codeerschema gebaseerd op de categorieën van de literatuuranalyse. In uitgeschreven tekst ga ik de antwoorden analyseren op basis van dit codeerschema:

(Tabel 1, codeerschema diepte-interviews)

Inhoud
Lengte
Structuur en opbouw
Vormgeving
Zinsopbouw en woordgebruik
Ondersteuning en verduidelijking
Redactioneel

VERANTWOORDING KWALITATIEVE INHOUDSANALYSE:

Na de verkennende diepte-interviews, start ik met de inhoudsanalyse. De interviews geven mij meer inzichten over de journalistieke processen voor het maken van berichtgeving voor laaggeletterden. Ook voor dit onderdeel van het onderzoek is het belangrijk vast te stellen aan welke criteria mijn onderzoek moet voldoen.

Welke periode ga ik onderzoeken?

Om antwoord te krijgen op mijn hoofdvraag ga ik opzoek naar alle buitenlandse nieuwsberichten in de maand oktober van het jaar 2024. In deze periode vinden er grote buitenlandse nieuwsgebeurtenissen plaats zoals de Amerikaanse verkiezingen. De uitzendingen van de NOS zijn afkomstig van het Youtubekanaal van het journaal. Ik heb via de redactie van Wablieft toegang gekregen tot de online-artikelen op de website. Ik analyseer de online krantenberichten van Wablieft.

Welke artikelen/uitzendingen van welke nieuwsmedia ga ik gebruiken?

Mijn onderzoek is gericht op twee mediums die specifiek voor laaggeletterden journalistieke berichtgeving produceren: het Nederlandse NOS Journaal in Makkelijke Taal en de Belgische krant de Wablieft. Om een eerlijke vergelijking te maken, selecteer ik een selectie van nieuwsberichten over buitenlands nieuws, zoals de Amerikaanse verkiezingen. Dat is grote nieuwsgebeurtenissen die relevant is voor zowel een Belgische-en een Nederlandse doelgroep. Door deze keuze kan ik een eerlijkere analyse maken.

Hoeveel artikelen/uitzendingen ga ik bestuderen en hoe maak ik die selectie?

Het NOS-Journaal in Makkelijke Taal en Wablieft produceren beiden alleen op werkdagen nieuws. Dit onderzoek is kleinschalig. Voor mijn onderzoek analyseer ik alle buitenlands nieuwsitems in de maand oktober van 2024.

In die maand heeft de NOS 13 buitenlandse nieuwsitems geproduceerd. Bij Wablieft zijn dat er 34 in de maand oktober. In totaal analyseer ik 47 items over het nieuws van het buitenland. Het is belangrijk om bij een kwalitatief onderzoek transparant te zijn in hoe ik het onderzoek uitvoer. Om alles op een systematische manier bij te houden heb ik het volgende selectiecriteria opgesteld.

Selectiecriteria items NOS en Wablieft:

- Datum: van 1 oktober tot en met 31 oktober 2024
- Onderwerp: Buitenlandsnieuws
- Locatie: Het NOS Journaal in Makkelijke Taal en de online artikelen van Wablieft.
- Genre: Nieuwsberichten/verhalen of nieuwsitems
- Lengte: Geen maximum
- Aantal: totale aantal buitenlandsnieuws van oktober 2024. (13 bij het NOS en 34 bij Wablieft. Totaal: 47.)*

*Volgens het genootschap [Onze Taal](#) verwerken mensen gemiddeld 250 woorden per minuut. Dat zou betekenen dat een normale lezer gemiddeld bijna 22 minuten bezig is om alle buitenlandartikelen uit oktober van Wablieft te lezen. De totale lengte van alle items van de NOS bij elkaar is 36 minuten (*De Snelste Lezer, z.d.*).

Aanpak coderen en categoriseren

Voor de kwalitatieve inhoudsanalyse heb ik een aantal stappen gevolgd. Aan de hand van de bovengenoemde selectiecriteria heb ik de items verzameld. 13 (nieuwsitems) van het NOS Journaal in Makkelijke taal en 47 (nieuwsberichten) van de Belgische krant Wablieft. Alle journalistieke producties gaan over het nieuws over het buitenland, in steeds verschillende contexten. Een duidelijk overzicht van de data, is te vinden in het [hoofdstuk dataverzameling](#).

Mede door mijn literatuuranalyse en diepte-interviews vielen mij bepaalde onderdelen op die belangrijk zijn bij de berichtgeving voor laaggeletterden. Zoals extra ondersteuning en verduidelijking. Aan de hand van literatuuranalyse en diepte-interviews heb ik vragen geformuleerd per categorieën. Gaandeweg het onderzoek heb ik een aantal vragen bijgewerkt. In Exel houd ik een database bij met alle inzichten genoteerd. De gegevens zijn gecategoriseerd.

De categorieën met vragen voor de data-analyse luiden als volgt: (*Tabel 2, categorieën data-analyse*)

1. Inhoud: - Wat is de centrale boodschap of invalshoek van het verhaal? - Wat wordt er verteld in de introductie?
2. Lengte: - Hoe lang is het artikel of item (in woorden of minuten)?
3. Structuur en opbouw: - Hoe is het verhaal opgebouwd (lead, kern en een samenvatting)? - Worden de belangrijkste punten direct gepresenteerd? - Zijn er duidelijke koppen en tussenkopjes?
4. Vormgeving: - Hoe groot is het lettertype? - Is de opmaak overzichtelijk (voldoende witruimte)?
5. Zinsopbouw en woordgebruik: - Hoe lang zijn de zinnen (gemiddeld aantal woorden)? - Gebruik van actieve zinnen? - Eenvoudige taalgebruik? - Wordt vaktaal of jargon vermeden?
6. Ondersteuning en verduidelijking: - Worden moeilijke woorden of begrippen uitgelegd? - Zitten er interviews of beelden bij?

- Zijn er visuele hulpmiddelen zoals afbeeldingen, kaarten of eenvoudige grafieken aanwezig?

Verantwoording categorieën:

De focus op de zes categorieën van stijlkenmerken zijn gebaseerd op onderzoek van Stichting Lezen en Schrijven en I&O Research. Uit deze onderzoeken blijkt dat het profiel van laaggeletterden wezenlijk verschilt met dat van niet-laaggeletterden.

Zo blijkt uit mijn literatuuronderzoek dat de meeste laaggeletterden inhoudelijk meer geïnteresseerd zijn in het landelijke nieuws. Gevolgd door regionaal en politiek nieuws. Om die reden is het belangrijk om **de inhoud** van de nieuwsitems te analyseren (Van Der Linden, 2024).

Uit de diepte-interviews met de redacteurs van de NOS en Wablieft blijkt dat de lengte voor het nieuws van laaggeletterden ook verschilt. De nieuwsitems van de NOS zijn veel langer voor laaggeletterden dan voor niet-laaggeletterden. Dat onderbouwd mijn keuze voor de categorie **lengte**.

Uit de literatuuranalyse blijkt dat een heldere structuur belangrijk is voor berichtgeving voor laaggeletterden. Daarnaast is een duidelijke vormgeving ook belangrijk voor laaggeletterden. Om die reden heb ik gekozen voor de categorieën **structuur en opbouw** en **vormgeving** (Stichting Lezen en Schrijven, 2021).

Het woordgebruik voor laaggeletterden is anders dan voor niet-laaggeletterden. Zo kunnen laaggeletterden het beste bereikt worden met eenvoudige teksten en korte zinnen. Daarom de keuze voor de categorie **zinsopbouw** en **woordgebruik**. Volgens Stichting Lezen en Schrijven moet berichtgeving bestaan uit voldoende ondersteuning. Daarom is **ondersteuning en verduidelijking** een essentiële categorie (Stichting Lezen en Schrijven, 2021).

Validiteit:

De validiteit heeft te maken met de vraag of je wel meet wat je wilt weten. Dat kan worden verbeterd door te controleren of categorieën volledig en niet-overlappend zijn (Koetsenruijter, 2018). Om dit te waarborgen, heb ik mijn onderzoek laten lezen door twee medestudenten. Dat heet een peer-review. De feedback heeft mij geholpen om het onderzoek te verbeteren.

Betrouwbaarheid

Betrouwbaarheid is één van de belangrijkste pijlers van een onderzoek. Volgens Methoden voor Journalism Studies betekent betrouwbaarheid bij een kwalitatief onderzoek dat een onderzoek bij herhaling hetzelfde oplevert (Koetsenruijter, 2018). Er is helaas nog weinig onderzoek gedaan naar nieuws voor laaggeletterden. Mijn werkwijze is gebaseerd op eerdere onderzoeken en diepte-interviews. Om de betrouwbaarheid van mijn onderzoek te waarborgen heb ik mijn medestudenten gevraagd om mee te kijken naar mijn vragen, labels en categorieën. De feedback zorgt ervoor dat ik scherp blijf en dat mijn onderzoek betrouwbaar is.

RESULTATEN

DATA-ANALYSE

DEELVRAAG 4: WAAR HOUDEN DE (EIND)REDACTEUREN VAN NOS EN WABLIJFT REKENING MEE IN DE BERICHTGEVING VOOR LAAGGELETTERDEN?

Het antwoord op deze deelvraag wordt duidelijk door de analyse van de diepte-interviews met redacteuren van NOS en Wabliedt. Beide redacties hebben als doel nieuws toegankelijk te maken voor laaggeletterden. Zij doen dit op een eigen manier met enkele opvallende overeenkomsten en verschillen.

Beiden redacties hanteren eenvoudig taalgebruik op niveau A1-B1, zodat de inhoud begrijpelijk blijft. Dit betekent korte zinnen, eenvoudige woorden en het vermijden van beeldspraak of vakjargon. Moeilijke woorden worden alleen gebruikt als dit noodzakelijk is en krijgen altijd een uitleg in makkelijke taal. De redacteuren van de NOS maken bijvoorbeeld gebruik van de tool "ishetb1.nl" om de toegankelijkheid van woorden te controleren. Zowel Wabliedt als de NOS gaan uit van weinig voorkennis van hun doelgroep. Door extra context te bieden, helpen ze de lezers en kijkers om complexe onderwerpen beter te begrijpen.

De structuur van de berichtgeving is bij beide mediums overzichtelijk en traditioneel. Wabliedt gebruikt koppen, intro's en korte teksten. Terwijl het NOS Journaal in Makkelijke Taal zijn uitzendingen opdeelt in drie onderdelen: het belangrijkste nieuws, een uitleg gericht op het onderwerp en een luchtig afsluitend item. Dit rustige, gestructureerde tempo voorkomt dat de doelgroep overweldigd raakt. Blijkt uit de interviews.

De inhoud wordt door beide redacties geselecteerd op basis van relevantie en actualiteit. Zowel Wabliedt als de NOS vermijden sensationele berichtgeving. Ze kiezen voor een mix van belangrijke nieuws onderwerpen en luchtigere thema's om het nieuws aantrekkelijk te houden. Bij Wabliedt ligt de focus daarnaast op onderwerpen die laaggeletterden mogelijk zouden missen. Terwijl de NOS zich meer richt op uitleg en duiding van het belangrijkste nieuw van de dag.

Beelden spelen een belangrijke rol in het toegankelijk maken van de berichtgeving. Bij Wabliedt ondersteunen foto's en illustraties de tekst. De NOS maakt gebruik van visuele hulpmiddelen zoals kaarten, grafische samenvattingen en bulletpoints om complexe onderwerpen te verduidelijken. Beide redacties kiezen voor een overzichtelijke en rustige layout die niet intimiderend werkt.

DEELVRAAG 5: WELKE TAAL- EN STIJLKENMERKEN KOMEN HET MEEST VOOR IN BUITENLANDSE NIEUWSBERICHTEN VAN HET NOS-JOURNAAL IN MAKKELIJKE TAAL EN DE WABLIJFT-KRANT?

Het antwoord op deze deelvraag wordt duidelijk door een kwalitatieve inhoudsanalyse op al het buitenlandnieuws van de maand oktober 2024. Tijdens het onderzoek richt ik me op de belangrijkste aspecten: *inhoud, lengte, structuur en opbouw, vormgeving, zinsopbouw en woordgebruik en ondersteuning en verduidelijking*.

NOS-journaal in Makkelijke Taal

Het NOS-Journaal in Makkelijke Taal presenteert het meest binnenlandsnieuws. In oktober zijn 13 buitenland items gepresenteerd. De meeste items gaan over de oorlog in het Midden-Oosten. De lengte van het gemiddelde buitenland item is rond de drie minuten. Buitenlandsnieuws wordt vaak als tweede item besproken.

De structuur en de opbouw van buitenland items is overzichtelijk. De items beginnen vaak met een korte introductie van het belangrijkste nieuws. Gelijk gevolgd door achtergrondinformatie. Waar speelt het nieuws zich af? Wie hebben oorlog met elkaar en waarom? Hoe is dit ontstaan? Na de duiding volgt extra informatie over het actuele nieuws. Vaak met een persoonlijk verhaal van een persoon die het nieuws mee maakt. Het item sluit af met een verwachting of wat het nieuws gaat betekenen voor Nederlanders.

De vormgeving van het NOS Journaal in Makkelijke Taal is consistent. Aan het begin van het journaal stelt de presentator zichzelf voor. Bij het tweede item geeft de presentator aan waar de kijker naar aan het kijken is. Wat opvalt: het journaal maakt geen gebruik van naamtitels in beeld. Het tempo de presentator is rustig en niet gehaast.

Het NOS-journaal gebruikt korte en makkelijke zinnen. Het journaal vermijdt vakjargon. Wat opvalt is dat elke zin een eigen functie heeft. Het nieuws wordt direct en zonder omwegen gepresenteerd. Signaalwoorden in de presentatietekst zoals “omdat” en “dus” helpen om verbanden te verduidelijken. Bij een quote wordt door de presentator van tevoren kort samengevat wat de quote gaat zeggen.

Rustige beelden zonder onnodige achtergrondgeluiden worden gebruikt als extra ondersteuning. Bij buitenlandsnieuws maakt de NOS vaak gebruik van de landkaarten. De kaarten zoomen van Nederland uit, naar het land waar het item over gaat. Daarnaast is ondertiteling beschikbaar, en wordt gebruik gemaakt van herhaling en eenvoudige woorden om de inhoud begrijpelijk te maken. Er zitten veel rustpauzes in de presentatietekst.

Wablijft-krant

De **Wablijft** publiceert krantenartikelen online en wekelijks in een fysieke krant. In oktober zijn 34 buitenland artikelen gepubliceerd. Gevarieerd van nieuwsberichten tot nieuwsverhalen. De meeste items gaan over de oorlog in het Midden-Oosten. De lengte van het gemiddelde buitenland item is rond de honderdvijftig woorden.

De structuur begint met een korte samenvatting van het nieuws, gevolgd door duiding en uitleg van de achtergrond. Daarna wordt het actuele nieuws verder uitgewerkt en eindigt het verhaal met een verwachting of een conclusie. Korte artikelen (75 woorden) worden vaak zonder lead geschreven. Bij langere artikelen is wel sprake van een dikgedrukte lead.

De vormgeving van Wablieft is ook consistent. Wablieft maakt veel gebruik van witruimtes. Alinea's zijn kort en duidelijk gescheiden. Titels zijn kort en beschrijven direct het onderwerp. Soms worden foto's of illustraties toegevoegd om de tekst te ondersteunen. Moeilijke woorden worden uitgelegd of helemaal vermeden.

De taal van de Wablieft-krant is makkelijk te begrijpen. Zinnen zijn kort, actief en zonder ingewikkelde structuren. Vakjargon komt bijna niet voor of wordt meteen uitgelegd. Elk woord en elke zin heeft een duidelijke functie. De teksten zijn vrij eentonig. De meeste zinnen bevatten één onderwerp, één werkwoord en een lijdend voorwerp. De teksten gebruiken veel signaalwoorden zoals "omdat" of "dus" om verbanden te verduidelijken.

Visuele ondersteuning doormiddel van een foto worden gebruikt als extra ondersteuning. In de tekst wordt veel context gegeven over het nieuwsonderwerp. De pagina bestaat uit veel witruimtes. Bij elk artikel staat een voorleesfunctie en een functie om woorden op te zoeken in het woordenboek.

DATAVERZAMELING

De getranscribeerde diepte-interviews zijn terug te vinden in de [bijlage](#).

Medium	Soort bericht	Titel	Auteur/ presentator	Datum	Aantal woorden of minuten
1. NOS	Nieuwsitem	Israël valt Libanon binnen	Saïda Maggé	1 oktober	3:11
2. NOS	Nieuwsitem	Waarom Iran Israël aanvalt	Iris de Graaf	2 oktober	3:16
3. NOS	Nieuwsitem	Mensen gered uit Libanon	Afke Boven	4 oktober	3:41
4. NOS	Nieuwsitem	Herdenking terreuraanval Israël	Iris de Graaf	7 oktober	4:35
5. NOS	Nieuwsitem	Orkanen in Amerika	Iris de Graaf	8 oktober	3:14
6. NOS	Nieuwsitem	Rapper verdacht van seksueel misbruik	Mark Visser	9 oktober	2:14
7. NOS	Nieuwsitem	Orkaan zorgt voor schade	Simone Weimans	10 oktober	2:08
8. NOS	Nieuwsitem	EU-vergadering over asielzoekers	Jeroen Overbeek	17 oktober	2:14
9. NOS	Nieuwsitem	Verkiezingen VS komen eraan	Saïda Maggé	28 oktober	3:52
10. NOS	Nieuwsitem	Controles aan Duitse grens	Saïda Maggé	28 oktober	2:01
11. NOS	Nieuwsitem	Hulporganisatie Gaza moet stoppen	Saïda Maggé	29 oktober	1:56
12. NOS	Nieuwsitem	Overstromingen in Spanje	Evita Mac-nack	30 oktober	2:18
13. NOS	Nieuwsitem	Vermisten na overstromingen Spanje	Winfried Baijens	31 oktober	1:50
1. Wabliedt	Nieuwsbericht	Vrij na 46 jaar	-	1 oktober	75 woorden

2. Wablieft	Nieuwsbericht	Hulp in de ruimte	-	2 oktober	80 woorden
3. Wablieft	Nieuwsbericht	Verdronken in India	-	2 oktober	75 woorden
4. Wablieft	Nieuwsbericht	Helene maakt meer dan 120 doden	-	2 oktober	124 woorden
5. Wablieft	Nieuwsverhaal	Oorlog in Libanon	-	2 oktober	203 woorden
6. Wablieft	Verhaal met foto's	De mooiste foto's van vogels	-	2 oktober	379 woorden
7. Wablieft	Nieuwsverhaal	Oorlog in Libanon wordt groter	-	2 oktober	173 woorden
8. Wablieft	Nieuwsbericht	Moord schokt Fransen	-	2 oktober	151 woorden
9. Wablieft	Nieuwsbericht	Eén jaar oorlog in het Midden-Oosten	-	8 oktober	129 woorden
10. Wablieft	Nieuwsverhaal	Oorlog wordt groter in Midden-Oosten	-	9 oktober	215 woorden
11. Wablieft	Nieuwsbericht	Nieuwe Picasso	-	10 oktober	75 woorden
12. Wablieft	Nieuwsbericht	Uitstel voor wet over bossen	-	10 oktober	144 woorden
13. Wablieft	Nieuwsbericht	Veel seksueel geweld in Congo	-	11 oktober	131 woorden
14. Wablieft	Nieuwsbericht	Meer klachten tegen Diddy	-	11 oktober	74 woorden
15. Wablieft	Nieuwsbericht	Nobelprijs voor Vrede waarschuwt	-	15 oktober	139 woorden
16. Wablieft	Nieuwsbericht	Milton raast over Florida	-	15 oktober	71 woorden
17. Wablieft	Nieuwsbericht	Minder wilde dieren	-	16 oktober	139 woorden
18. Wablieft	Nieuwsbericht	VS helpen Israël	-	16 oktober	133 woorden

19. Wablieft	Nieuwsbericht	Oekraïne stopt gas uit Rusland	-	17 oktober	76 woorden
20. Wablieft	Nieuwsbericht	Boos over drones	-	18 oktober	75 woorden
21. Wablieft	Nieuwsbericht	Tankwagen ontploft	-	23 oktober	70 woorden
22. Wablieft	Nieuwsverhaal	Voorstel wil migranten tegenhouden	-	23 oktober	241 woorden
23. Wablieft	Nieuwsbericht	Beetje hoop voor Gaza	-	23 oktober	143 woorden
24. Wablieft	Achtergrond verhaal	Het probleem van 'fast fashion'	-	23 oktober	599 woorden
25. Wablieft	Nieuwsbericht	Bedrog bij verkiezingen?	-	24 oktober	72 woorden
26. Wablieft	Nieuwsbericht	Kerk betaalt 810 miljoen	-	24 oktober	71 woorden
27. Wablieft	Nieuwsbericht	Rusland krijgt hulp	-	25 oktober	116 woorden
28. Wablieft	Nieuwsbericht	Dood na hamburger	-	28 oktober	71 woorden
29. Wablieft	Nieuwsbericht	Aanslag bij Turkse fabriek	-	28 oktober	73 woorden
30. Wablieft	Nieuwsbericht	7 doodstraffen op één dag	-	29 oktober	69 woorden
31. Wablieft	Nieuwsverhaal	Israël straft Iran	-	29 oktober	228 woorden
32. Wablieft	Nieuwsbericht	Amerikanen kiezen: Trump of Harris?	-	30 oktober	144 woorden
33. Wablieft	Nieuwsbericht	Strenger voor migranten	-	30 oktober	141 woorden
34. Wablieft	Achtergrondartikel	Mexico viert vrolijk feest voor de doden	-	31 oktober	701 woorden

Overzicht van linkjes:

1. NOS Journaal: https://www.youtube.com/watch?v=dXT6RqD_bWI
2. NOS Journaal: <https://www.youtube.com/watch?v=uhqfeWfSkn8>
3. NOS Journaal: <https://www.youtube.com/watch?v=CympTe5r1Uc>
4. NOS Journaal: <https://www.youtube.com/watch?v=3LhZC5TUMAs&t=21s>
5. NOS Journaal: <https://www.youtube.com/watch?v=5ghNxuOrOZQ>
6. NOS Journaal: https://www.youtube.com/watch?v=b5lPe4cM_j4
7. NOS Journaal: https://www.youtube.com/watch?v=9_fyo3Nwpqc
8. NOS Journaal: <https://www.youtube.com/watch?v=wlcl3XGSekM>
9. NOS Journaal: https://www.youtube.com/watch?v=6bHx_U8w6H8
10. NOS Journaal: https://www.youtube.com/watch?v=6bHx_U8w6H8
11. NOS Journaal: <https://www.youtube.com/watch?v=NGRY7l-mMhc&t=57s>
12. NOS Journaal: <https://www.youtube.com/watch?v=n9DFtCxJRG0&t=29s>
13. NOS Journaal: https://www.youtube.com/watch?v=pkpscAEp_Yl
1. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/vrij-na-46-jaar>
2. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/hulp-de-ruimte>
3. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/verdrongen-india>
4. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/helene-maakt-meer-dan-120-doden>
5. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/oorlog-libanon>
6. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/de-mooiste-fotos-van-vogels>
7. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/oorlog-libanon-wordt-groter>
8. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/moord-schokt-fransen>
9. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/een-jaar-oorlog-het-midden-oosten>
10. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/oorlog-wordt-groter-midden-oosten>
11. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/nieuwe-picasso>
12. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/uitstel-voor-wet-over-bossen>
13. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/veel-seksueel-geweld-congo>
14. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/meer-klachten-tegen-diddy>
15. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/nobelprijs-voor-vrede-waarschuwt>
16. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/milton-raast-over-florida>
18. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/minder-wilde-dieren>
18. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/vs-helpen-israel>
19. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/oekraïne-stopt-gas-uit-rusland>
20. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/boos-over-drones>
21. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/tankwagen-ontploft>
22. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/voorstel-wil-migranten-tegenhouden>
23. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/beetje-hoop-voor-gaza>
24. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/het-probleem-van-fast-fashion>
25. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/bedrog-bij-verkiezingen>
- Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/kerk-betaalt-810-miljoen>
27. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/rusland-krijgt-hulp>
28. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/dood-na-hamburger>
29. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/aanslag-bij-turkse-fabriek>
30. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/7-doodstraffen-op-een-dag>
31. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/israel-straft-iran>
32. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/amerikanen-kiezen-trump-harris>
33. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/strenger-voor-migranten>
34. Wablieft: <https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/mexico-viert-vrolijk-feest-voor-de-doden>

CONCLUSIE

Uit mijn kwalitatieve inhoudsanalyse blijkt dat het NOS-journaal in makkelijke taal en de Wablieft-krant verschillende stijlkenmerken hebben die zijn afgestemd op de behoeften van laaggeletterde lezers. Deze kenmerken zijn erop gericht om het nieuws begrijpelijk, toegankelijk en aantrekkelijk te maken voor de doelgroep.

Hoofdvraag: Welke stijlkenmerken zijn typerend voor nieuwsmedia (NOS-journaal in makkelijke taal en de Wablieft-krant) die zich richten op laaggeletterden?

1. **Inhoud:** de redacties gaan beiden uit van een doelgroep met die niet vaak het nieuws kijkt. De items bevatten veel achtergrondinformatie. Zodat de doelgroep het actuele nieuws beter begrijpt. Beiden mediums zijn niet op zoek naar sensatie.
2. **Lengte:** televisie items zijn rond de drie minuten. Nieuwsartikelen bevatten gemiddeld honderdvijftig woorden. Dat is minder dan een minuut om te lezen.
3. **Structuur en opbouw:** nieuwsitems volgen een vaste structuur. Een korte introductie van het nieuws. Gelijk gevolgd door achtergrondinformatie. Daarna wordt het actuele nieuws verder uitgewerkt, met een afsluitende conclusie of verwachting.
4. **Vormgeving:** de vormgeving is rustig ingericht. Zoals door het gebruik van veel witruimte of geen naamtitels in beeld. Het tempo van de presentatietekst is rustig.
5. **Zinsopbouw en woordgebruik:** beide media hanteren taal op niveau A1-B1. Zinnen zijn kort, actief en zonder ingewikkelde taalstructuren. Moeilijke woorden worden vermeden of uitgelegd. Signaalwoorden zoals omdat en dus worden vaak ingezet om verbanden te verduidelijken.
6. **Ondersteuning en verduidelijking:** de nieuwsitems bevatten veel achtergrondinformatie. Bij nieuws uit het buitenland wordt gebruik gemaakt van een wereldkaart. Lezers kunnen gebruik maken van een voorleesfunctie en een functie om woorden op te zoeken in een online woordenboek.

Dit staat in lijn met eerdere onderzoeken over communicatie naar laaggeletterden. Zo benoemd Stichting Lezen en Schrijven in eerder onderzoek ook dat een heldere structuur belangrijk is voor laaggeletterden. Uit onderzoek van I&O Research en het Radboud UMC blijkt dat korte zinnen met een heldere opmaak belangrijk zijn.

Mensen die laaggeletterd zijn vinden het lezen van een krantenartikel of volgen van nieuws erg lastig. Laaggeletterden krijgen het nieuws niet goed mee en kunnen nepnieuws moeilijker onderscheiden van echt nieuws (**Laurens et al., 2024**). Dit onderzoek biedt belangrijke handvatten voor journalistiek redacties die laaggeletterden willen bereiken en informeren. 1 op de 7 Nederlanders zijn laaggeletterd. Een grote doelgroep dus. Naar verwachting wordt deze groep alleen maar groter.

DISCUSSIE

Dit onderzoek is kleinschalig en focust zich alleen op de buitenlandse berichtgeving van een Nederlands en Belgisch medium. Er is nog weinig onderzoek gedaan naar journalistieke berichtgeving voor laaggeletterden. Dit onderzoek is een begin van hopelijk iets groters. Zo is er nog geen wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de ervaringen van laaggeletterden rondom de toegankelijkheid van het nieuws. En naar het nieuwsgebruik en nieuwsbeleving bij laaggeletterden. Dat zijn essentiële bevindingen die helpen bij verder onderzoek.

Daarnaast heb ik in mijn kwalitatieve onderzoek een ongelijke hoeveelheid nieuwsitems geanalyseerd. Een eerlijke verdeling zou de betrouwbaarheid van de resultaten vergroten. Ik heb een Belgische en een Nederlands medium met elkaar vergeleken. Ondanks dat beide mediums nieuws produceren voor laaggeletterden, is de redactie van het NOS Journaal in Makkelijke Taal een stuk groter. Door twee mediums van hetzelfde soort kaliber met elkaar te vergelijken, vergroot dat de betrouwbaarheid. Ook is de aanpak van de codering een aandachtspunt. Ondanks dat ik zorgvuldig heb gewerkt met een codeboek in Excel, blijft het mijn subjectieve mening die bevindingen noteert.

Ook is een belangrijk aandachtspunt de vormen van journalistiek. Het NOS Journaal in Makkelijke Taal produceert tv-uitzendingen en Wablieft maakt artikelen. Dat zijn twee hele andere vormen van journalistiek die niet eerlijk te vergelijken zijn met elkaar. Bij beide vormen moet je met andere aspecten rekening houden. Dat is iets waarbij ik onvoldoende heb stil gestaan. Voor een volgend onderzoek is het belangrijk om daar rekening mee te houden. Dat zou de validiteit ten goede doen.

LITERATUURLIJST

Aandeel Nederlanders met lage taalvaardigheid stabiel - Stichting Lezen. (2024, December 12). Stichting Lezen. <https://www.lezen.nl/onderzoek/aandeel-nederlanders-met-lage-taalvaardigheid-stabiel/>

Buisman, M., & Houtkoop, W. (2014). Laaggeletterdheid in kaart. In Expertisecentrum Beroepsonderwijs. Stichting Lezen en Schrijven. Retrieved October 30, 2024, from [https://www.lezenenschrijven.nl/sites/default/files/2020-08/Laaggeletterdheid in Kaart 2014.pdf](https://www.lezenenschrijven.nl/sites/default/files/2020-08/Laaggeletterdheid%20in%20Kaart%202014.pdf)

Buisman, M., Houtkoop, W., & Expertisecentrum Beroepsonderwijs i.s.m. Stichting Lezen & Schrijven. (2014, juli). Laaggeletterdheid in kaart. ECBO. Geraadpleegd op 2 november 2024, van <https://ecbo.nl/onderzoekspublicatie/laaggeletterdheid-in-kaart/>

De Graaf, P. (2023, November 2). Gratis krant voor arme kinderen en hun ouders in Heerlen-Noord, in de strijd tegen nepnieuws en laaggeletterdheid. Volkskrant. Retrieved October 30, 2024, from <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/gratis-krant-voor-arme-kinderen-en-hun-ouders-in-heerlen-noord-in-de-strijd-tegen-nepnieuws-en-laaggeletterdheid~b4552ce9/?referrer=https://www.google.com/>

De snelste lezer. (z.d.). Onze Taal. <https://onzetaal.nl/schatkamer/lezen/varia/taalrecords/de-snelste-lezer/>

De Wit, O. D. (2024, August 26). Nieuw: NOS Journaal in makkelijke taal - over NOS. Over NOS. <https://over.nos.nl/nieuws/nieuw-nos-journaal-in-makkelijke-taal/>

Fouarge, D., Houtkoop, W., Van Der Velden, R., ecbo, & ROA. (2011). Laaggeletterdheid in Nederland. Expertisecentrum Beroepsonderwijs. <https://overoefenen.nl/wp-content/uploads/2021/02/Laaggeletterdheid-in-Nederland.-pdf.pdf>

Geletterdheidinzicht dashboard - Home. (n.d.). <https://geletterdheidinzicht.nl/dashboard>

Informatie over Laaggeletterdheid in Nederland. (2024, 9 september). <https://www.lezenenschrijven.nl/>. <https://www.lezenenschrijven.nl/over-laaggeletterdheid/informatie-over-laaggeletterdheid-nederland>

Ipsos I&O. (2017). Hoe kunnen we laaggeletterden stimuleren om vaker mee te doen aan onderzoek? In Binnenlands Bestuur. <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/ipsos-io/laaggeletterden-doen-onvoldoende-mee-aan-onderzoek>

Koks-Leensen, M. C. J., Menko, A., Raaijmakers, F., & Bevelander, K. E. (2024). Inclusive monitor research among people with mild intellectual disabilities or low literacy skills. *TSG - Tijdschrift Voor Gezondheidswetenschappen, 102*(2), 74–79. <https://doi.org/10.1007/s12508-024-00430-4>

Koetsenruijter, W., & Van Hout, T. (2018). Methoden voor journalism studies (Tweede druk). Boom.

Kroon, J. (2024, 18 januari). Hoe maak je nieuws toegankelijk voor mensen die laaggeletterd zijn? SVDJ. <https://www.svdj.nl/nieuws/hoe-maak-je-nieuws-toegankelijk-voor-mensen-die-laaggeletterd-zijn/#:~:text=Een%20op%20de%20zes%20Nederlanders,de%20rest%20van%20de%20wereld>

Laurens, Laurens, & Laurens. (2024, January 28). Waarom is het belangrijk om het nieuws toegankelijker te maken? Tolkie - Wij Maken Tekst Leesbaar.
<https://tolkie.nl/2024/01/28/waarom-is-het-belangrijk-om-het-nieuws-toegankelijker-te-maken/>

Ministerie van Algemene Zaken. (2022, 5 september). Aanpak laaggeletterdheid. Laaggeletterdheid | Rijksoverheid.nl.
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/laaggeletterdheid/aanpak-laaggeletterdheid#:~:text=Ongeveer%20%2C5%20miljoen%20Nederlanders,werkgevers%20voor%20aanbod%20van%20opleidingen>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2024, May 30). Meedoen met taal. Onderzoek En Instrument | Toezicht Sociaal Domein.
<https://www.toezichtsociaaldomein.nl/onderzoeken-en-instrumenten/meedoen-met-taal>

Notten, N. (2021). Nieuws en laaggeletterdheid. In Stichting Lezen En Schrijven. Stichting Lezen en Schrijven. Retrieved October 24, 2024, from
<https://www.lezenenschrijven.nl/sites/default/files/2021-12/Onderzoek%20nieuws%20en%20laaggeletterdheid%20%20-%20nieuw.pdf>

Nu.nl. (2024, September 9). Flair brengt eenmalige editie voor laaggeletterde vrouwen uit. Retrieved October 30, 2024, from <https://www.nu.nl/cultuur-overig/6327535/flair-brengt-eenmalige-editie-voor-laaggeletterde-vrouwen-uit.html>

Peter, Luuk, Naomi, & Esmee. (n.d.). Wat is laaggeletterdheid? In Laaggeletterdheid in Nederland. https://www.lezenenschrijven.nl/sites/default/files/2021-09/Kennisblad_Laaggeletterdheid_2021_0.pdf

Simpele uitleg bij het nieuws. (z.d.). Nu.nl. <https://www.nu.nl/simpele-uitleg-bij-het-nieuws>

Sokol, K. (2023, 6 september). Toekomst Wablieft-krant in eenvoudige taal onzeker: twee van de vijf medewerkers ontslagen. vrtnws.be.
<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/09/06/wablieft-krant-ontslagen/>

Start!-Krant. (z.d.). Eenvoudigcommuniceren.nl.
<https://www.eenvoudigcommuniceren.nl/start-maandkrant>

Taalniveaus volgens het ERK (Europees Referentiekader voor de Talen). (z.d.). Onze Taal.
<https://onzetaal.nl/taalloket/taalniveaus-vreemde-talen>

Tolkie. (2024, 7 augustus). Lokale omroep website toegankelijk maken voor laaggeletterden en anderstaligen | Tolkie - Tolkie. Tolkie - Wij Maken Tekst Leesbaar.
<https://tolkie.nl/nieuws/>

Tubbing, M., Matthijsse, W., Stichting Lezen & Schrijven, & Bureau BinnenBoord. (2018). Het recht op leren: ook voor NT1'ers? 40 jaar bestrijding van laaggeletterdheid.
https://www.lezenenschrijven.nl/sites/default/files/2020-09/Het_recht_op_leren_-_ook_voor_NT1-ers.pdf

Twee kranten. Duidelijk en eenvoudig. | Wablieft. (z.d.). <https://www.wablieft.be/nl/abo>

Van Dale NEDERLAND. (z.d.). Van Dale NEDERLAND. <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/analfabeet>

Van Den Muijsenbergh, M., Gingnagel, D., Duijnhoven, T., & Dees, M. (2020). "Ik weet niet wat lock-down betekent". *Huisarts en Wetenschap, 63*(8), 46–48.

<https://doi.org/10.1007/s12445-020-0783-6>

Van Der Linden, A. (2024, January 18). Tips van de NOS om het nieuws begrijpelijker en aansprekender te maken. SVDJ. <https://www.svdj.nl/nieuws/zo-maak-je-het-nieuws-toegankelijker-voor-laaggeletterden/>

Van Dijk, J. A. G. M., & Van Deursen, A. J. A. M. (2014). Digital skills. In Palgrave Macmillan US eBooks. <https://doi.org/10.1057/9781137437037>

Van Loenen, T., Denktas, S., Merkelbach, I., Van Den Muijsenbergh, M., Pharos, Erasmus Universiteit, & Radboudumc. (2020). [Rapport corona gedragsmaatregelen]. In RIVM Corona gedragsunit, RIVM Corona Gedragsunit. <https://www.pharos.nl/wp-content/uploads/2020/07/Corona-gedragsmaatregelen-onderzoek-Pharos-Erasmus-2020.pdf>

Van Teutem, S. (2024, 12 juni). Nederlandse scholieren zijn de slechtste lezers van West-Europa. En als het aan de coalitie ligt, blijft dat zo. De Correspondent.

<https://decorrespondent.nl/15385/nederlandse-scholieren-zijn-de-slechtste-lezers-van-west-europa-en-als-het-aan-de-coalitie-ligt-blijft-dat-zo/9184375f-cb4a-081e-3677-58a5ca43ae93>

Visser, M. (2024, September 14). Trouw. Retrieved October 29, 2024, from

<https://www.trouw.nl/cultuur-media/zo-is-het-om-laaggeletterd-te-zijn-je-weet-hoe-een-woord-eruitziet-maar-spellen-dat-lukt-niet~baa3817ca/>

Wijne, T. (2014). Hoe breng je slecht nieuws aan mensen met een verstandelijke beperking? (n.d.). SpringerLink. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-90-368-0421-9>

Zandvliet, R. (2019, 22 oktober). I&O Research zet laaggeletterdheid op de onderzoekskaart. Ipsos I&O Publiek. <https://www.ioresearch.nl/actueel/io-research-zet-laaggeletterdheid-op-de-onderzoekskaart/>

Zandvliet, R. (2022, 5 april). Laaggeletterden minder op Facebook. Ipsos I&O Publiek.

Geraadpleegd op 2 november 2024, van <https://www.ioresearch.nl/actueel/laaggeletterden-minder-op-facebook/>

BIJLAGE

BIJLAGE 1: INTERVIEW WABLIJFT RUUD MEERT | REDACTEUR BIJ WABLIJFT

Wat is jouw functie precies bij Wablijft?

„Ik ben journalist bij Wablijft. Ja, sinds heel kort ben ik ook al een beetje coördinator, maar dat geeft eigenlijk weinig. Mijn eerste opdracht is journalist zijn. Sinds kort doe ik ook de eindredactie. Wij zijn een heel klein team. Ik werk voltijds. Daarnaast hebben we nog één andere voltijds redacteur/journalist. Twee deeltijdse mensen die elk 50% werken. En dan hebben we een collega die de layout doet en onderhoud van de website. En iemand die onze abonnementen beheert. Maar redactie is echt wel maar vijf mensen waarvan alles samen is dat vier bijvoorbeeld. Ja, oh zo.

Maar jullie plaatsen best wel veel. Jullie doen best wel veel werk met zo'n klein team.

„Ja, het is behoorlijk, ja. Ja. Ja, we maken elke week een krant. Er staan een vast aantal artikels in. Dus die hoeveelheid stukken is elke week wel licht afvast. De website is iets... Daar zijn we vrijer in. Daar kunnen we bijvoorbeeld... Als er plots iets heel belangrijks is, dan gaan we daar wel op de website een bericht over zetten. Maar dat gebeurt op zich niet zo erg vaak. Omdat we daar gewoon de mensen en de tijd niet voor hebben.

En die papieren krant, is het aantal verhalen dat erin staat, is dat dan ook minder dan misschien een reguliere krant? Is dat aangepast op laaggeletterde?

„Ja, absoluut. Ik weet niet of je er veel kan zien, maar ik had er hier eentje naast me gelijk. We kunnen er jou ook wel eens een opsturen.”

Oh leuk, ja.

„Of ik kan jou de pdf bezorgen, dat is misschien nog makkelijker. Het is dus A3 formaat en de krant bestaat uit 12 pagina's. Dat geeft een beetje idee en dus per pagina hebben we. Ik zal je de pdf's doorsturen. Wel groter uit zeg maar de omvang. Ja, artikels tellen gemiddeld bij tellen in lettertekens. Dat kan ik jou ook allemaal bezorgen als je dat graag hebt. Oh ja, dat is fijn. Dan heb je een idee van hoe zo iets eruit ziet.”

„We hebben een heel basic hoor, een excel blad om zo te zeggen, Een Excel-blad, waar we dan opdelen. Op pagina 3 staan die artikels, op pagina 4 staan die artikels. Die hebben allemaal een soort code, waardoor we weten van die staat daar bovenaan, die staat daar links. Dat is een langer stuk, dat is een korter stuk. En wekelijks hebben we een vast aantal stukken. Aantal pagina's binnenlands nieuws. Dat zijn er een aantal. De krant telt ook maar 12 bladzijdes in zijn geheel, dus dat is erg veel. Er zitten een aantal, twee pagina's binnenlands nieuws, een pagina buitenland nieuws, een pagina sportnieuws.”

„We doen ook eigen interviews elke week. We hebben twee pagina's met, dat is al wel eens vaak een bekend iemand van op tv of van de radio of muzikanten. Soms hebben we daar ook totaal onbekende mensen of algemene thema's bijvoorbeeld, die op een of andere manier wel gelinkt zijn aan actualiteit. Die grote stukken hoeven dan net iets minder te zijn. Maar meestal gaat het dan wel over een programma dat dan net op tv is bijvoorbeeld of ik zeg maar iets als bijvoorbeeld 11 november is of zo dan kan dat zijn bijvoorbeeld iets rond wapenstilstand of zo. Dus dat is altijd wel ergens een link met actualiteit. Meer naar achter proberen we zo de lichtere leukere stukjes te stoppen. Tips voor een uitje. We hebben een recensie ook van dan een boek of een tv-programma of een nieuwe plaat die uit is of zo.”

„En zo, maar heel korte stukjes. En op de achterste pagina werken we, die zal ik misschien vlug even toveren, dan doen we altijd zo hele grote foto's, opvallende beeldjes, dat zijn weer korte stukjes en zo sterrennieuwsjes of zo, leuke berichtjes van die gekke nieuwsberichtjes.

„We gaan geen onderwerpen uit de weg. Dus we brengen ook nieuws over alles. Dat gaat over, evengoed, over Gaza, over de klimaatconferentie onlangs of zo. Dus we brengen alles wat nieuws is. We verschijnen eens per week. Dus wat wij doen is eigenlijk een soort... Ja, we pikken er echt zowel de belangrijkste dingen uit die er dan in die afgelopen week in het nieuws waren.”

„Maar ook altijd wel met het oog op... Wat moeten mensen weten? Wat denken wij dat laaggeletterde mensen anders missen als ze onze krant niet lezen of als nieuws misschien, het journaal. En hier en daar proberen we er ook wel opvallende dingen in te smokkelen die misschien niet zo supergroot nieuws zijn, maar waarvan we denken, dit is gewoon iets leuks om te lezen of dit gaan mensen stimuleren om te lezen.”

Hoe bepaal je welke onderwerpen geschikt zijn voor laaggeletterden?

„Onze doelgroep is ook heel breed. Dat maakt op zich wel... In eerste instantie is Wablief ondertussen ruim 40 jaar geleden al begonnen als een krant voor volwassen cursisten in alfabetiseringstrajecten. Door de jaren heen is ons publiek gegroeid tot wij hebben middelbare scholieren, we hebben lagerschoolkinderen ook die met de krant werken. Dus het gaat heel breed. We kunnen niet zeggen van als wij dit niet brengen dan gaan die mensen dat niet gezien hebben. Het is niet altijd even makkelijk in te schatten. Dus wij maken een selectie van wat dan echt wel het belangrijkste nieuws is. In essentie leggen we dat dan eenvoudig uit, want het kan misschien wel zijn dat mensen het journaal gezien hebben of ergens een krant of website of nieuwsbericht hebben gezien over politiek of regeringsvorming. Of dingen die soms heel moeilijk uitgelegd worden in gewone media die brengen wij ook. Maar dan uitgelegd op een manier zodat laaggeletterden het ook zouden moeten begrijpen.”

Waar zit dat hem dan in? Uitgelegd op een manier zodat laaggeletterden het begrijpen?

„Meer context. Makkelijke woorden, geen samengestelde zinnen, geen beeldspraak of toch zo weinig mogelijk beeldspraak. Spreekwoorden, dat soort dingen proberen we echt zoveel mogelijk te vermijden. Dus je kan alles vrij letterlijk lezen. We zoeken altijd naar het meest eenvoudig mogelijke synoniem voor bepaalde woorden. Soms zijn er woorden waar je niet rond kan die je dan uiteindelijk toch moet gebruiken omdat er bijvoorbeeld geen synoniem voor bestaat of omdat het bijvoorbeeld een woord is dat je heel vaak hoort. Bijvoorbeeld inflatie of bijvoorbeeld in België zijn er recent nog verkiezingen geweest. Dan heb je iemand die dan de regering probeert te vormen en dan hoor je overal de formateur en dan, ja, je hoort die term dan overal, of toch heel vaak, in het journaal. En dan gaan we, dat woord niet per se uit de weg, maar dan leggen we gewoon even uit wat dat is. Dat is gewoon een kort zinnetje erachter, waar dan in staat van de formateur is iemand die de regering probeert te vormen of zo iets. We proberen ook zo min mogelijk van voorkennis uit te gaan. Wat natuurlijk niet altijd makkelijk is. Soms moet je ergens een soort grens trekken, omdat de artikels die wij brengen zijn ook heel kort. Om het moment niet af te schrikken. Ik denk dat onze langste interviews, dat is twee pagina's, maar nieuwsberichten zijn maximaal 1500 lettertekens.

Dus dat zit misschien max 200 woorden zo in?

Ja, wij rekenen in lettertekens. Ik weet ook niet hoe groot dat is.”

„Dus nee, dat zijn heel korte studie's. Dus je kan moeilijk alles dan weer van naaltje tot draadje gaan uitleggen als je het hebt over ik zeg maar iets Gaza. Ja, dat is niet te doen in die

tekst. Dus dat proberen we dan bijvoorbeeld wel als zoiets, ik zeg maar een jaar aan de gang is ofzo, dan gaan we misschien wel eens zeggen van, zullen we de achtergrond springen? Dan gaan we bijvoorbeeld wel een groter stuk maken waarin we dan bijvoorbeeld wel heel de kwestie nog eens uitleggen van hoe is dat nu begonnen? En zulke dingen doen we dan wel.

Het is vrij onmogelijk om dat dan telkens wel weer opnieuw te doen. Maar toch proberen we zo weinig mogelijk van voorkennis uit te gaan. Mensen die het nieuws van dichtbij volgen weten dat allemaal wel. Wij gaan er wat vanuit dat het best zou kunnen, en in veel gevallen is dat misschien ook zo, dat dit de eerste keer is dat een lezer deze krant vast heeft, dit onder ogen krijgt en nu leest van oké, wat is er gebeurd, dit is er gebeurd, maar dan proberen we ervoor te zorgen dat die lezer ook meteen mee is met wat er is, zonder dan daarvoor al per se een hele hoop bagage te moeten hebben van kennis over.

Hoe ziet die structuur eruit? Is dat zeg maar gewoon klassiek, een kop, een lied en een tekstje zeg maar, een ronde. Hebben jullie dan ook een soort intro?

„Dat is eigenlijk hetzelfde als een 'normaal' artikel. We hebben grofweg drie soorten artikels waarbij we echt gewoon een kop, een intro en dan de langere stukken gaan we opdelen in nog drie of vier alineaatjes die elk nog een tussenkopje krijgen. Er zijn iets langere stukken die dan ongeveer half zo lang zijn. Die krijgen dan een kop, een intro en daaronder één alinea. En dan hebben we nog heel korte stukjes van ongeveer 450 lettertekens of zoiets. Dus dat zijn echt heel korte stukjes. Die krijgen gewoon een kort titeltje. Dat is gewoon een kort titeltje en een stukje broodtekst.

En zo'n titel, wat zijn de kenmerken van een goede titel voor laaggeletterden?

„Hoe moet je dat zeggen? Het moet ook kort en bondig zijn. Er is ook niet zo heel veel plaats voor die titels. Dus heel vaak is geteld van een titel, ja, drie, vier, vijf woorden. Veel meer zal het ook niet zijn. Dus bij ons vallen bijvoorbeeld ook lidwoorden dan al we weleens weg of wel vaker zelfs. Werkwoorden ook vaak. Dus ze zien er wel vrij gelijkaardig uit aan doorsteekkranten, koppen. We zoeken geen sensatie. Wat wij doen is ook wel heel, dus vrij droog wel. Het hoeft niet per se spectaculair te zijn of het hoeft niet. We gaan niks over dramatiseren om aandacht te trekken. Of we halen er niet per se de strafste quote uit. Als we interviews brengen, die grotere pagina's, dan proberen we daar natuurlijk wel iets uit te pikken dat triggert. Waarvan we weten van mensen gaan zich dan misschien wel vragen stellen of waarom zegt die nu dit of zo. Dus het dient ook wel om mensen in het artikel te trekken. Hij moet ook bij ons aanspreken, hij moet mensen aanzetten om te lezen dat natuurlijk wel. Maar voor de rest proberen we dat eigenlijk gewoon in gemiddeld vier woorden samen te vatten wat er volgt in het artikel. Eigenlijk gewoon meteen weten van het gaat hier over. Dit is de gebeurtenis of dit is belangrijk of dit.

Hoe zit het zeg maar met de vormgeving? Zit daar een soort gedachtegang achter, bijvoorbeeld grote pakkende plaatjes? Of tekst, je vertelde al, tekst moet niet te groot zijn, dat schrikt af.

„Ja, misdaadwerking met beeld is wel vrij belangrijk. Een beeld moet ook altijd wel wat bijdragen aan het onderwerp. Het beeld zelf moet al vrij meteen duidelijk maken waar het over gaat. We proberen die foto's ook zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Het hoeft niet per se altijd heel kleurrijk. Soms is het ook gewoon grijs en grijs, omdat het onderwerp grijs en grijs is. Daar kan je dan weinig aan doen. De foto's moeten zelf ook altijd wel iets vertellen. Het gebeurt ook wel eens dat een beeld vrij generiek is. Omdat je bijvoorbeeld... Ja, weet je... Iets illustreren is niet altijd even makkelijk. Ik ben hier nu even in de krant naast mij aan het kijken. Het hangt er ook vanaf waarover zo'n stuk gaat. We hebben hier bijvoorbeeld deze week. Hier staat dan een stuk over. Ik weet niet of je het kan zien, het gaat over belastingen

en dan reiken mensen niet meer belastingen met taal. Ja, daar staat dan vrij droog afbeelding van een pc bij waar dan de website open staat waar je belastingen kan invullen. Ja, het is een vrij droge foto in dit geval, maar misschien zouden andere kranten kiezen om stapeltjes geld of weet ik veel wat. Die sensationele foto's hoeven voor ons ook niet echt per se. Maar voor de rest proberen we die wel zo aantrekkelijk mogelijk te maken."

„Foto's, tekst, zal ongeveer 60-40 zijn. Ik denk dat we 60% tekst, 40% foto ongeveer hebben. Over de hele krant gemiddeld, denk ik. Maar je vertelde ook dat de teksten niet al te groot zijn...om te voorkomen dat het mensen afschrikt. Zo'n hele blok tekst, ik wil dat niet lezen. De drempel zo laag mogelijk houden, dat idee heb ik een beetje. Ja, het moet echt wel uitnodigen om te lezen en het mag niet afschrikken. Uitnodigen doe je door het aantrekkelijk te maken, door de kop die triggert ofzo. Niet afschrikken. Er zit voldoende spasing tussen de lijntjes. Het lettertype is vrij groot voor een krant. Het is ook een heel rustig lettertype waar je een vrij duidelijke leeslijn hebt. Het is niet schreeuwend, maar het is ook niet druk. De functionele witruimte is er ook redelijk belangrijk, omdat je die rust op die pagina's kan houden. Wat de inspanning om te lezen ook al niet zo supergroot maakt."

„Ook daar zijn allemaal van die kleine dingen waarmee je kan helpen. Mensen kan echt wel stimuleren om te lezen, of ze op z'n minst niet afschrikken dat je niet zo het idee krijgt van die overvolle, heel drukke krantenpagina's. Dat schrikt laaggeletterden of mensen met weinig leeservaring af. Wij proberen dat net het tegenovergestelde te doen. Dat je de volle aandacht kan houden op de tekst. Dat je misschien ook niet op andere pagina's advertenties krijgt waar je je ogen naartoe gaan. Maar dat je de aandacht kan, ook vol aandacht. En dat het rustig is en dat je ruimte hebt om ook te kunnen nadenken eigenlijk ook. Wat staat hier nou eigenlijk?"

En ook in de kop zitten denk ik ook niet moeilijke woorden, lijkt mij.

„Nee, ook niet. Daar zit bijvoorbeeld, ja, er zit bijvoorbeeld alweer zijn naam in ofzo. Dat heb je natuurlijk niet in de hand. Sommige mensen hebben moeilijke namen, daar kan je weinig aan doen. Maar je kan ook moeilijk zeggen, weet ik veel, man heeft ongeluk ofzo. Als het dan belangrijk is over wie het gaat overlijden door die naam niet per se in de kop te zetten.

Dat kan ook wel als het nu echt heel moeilijk is. Dan proberen we altijd op zoek te gaan naar een omschrijving of zo. Soms zitten er... Die woorden moeten altijd zo eenvoudig mogelijk zijn. En soms zitten er dingen tussen waar je niet onderuit kunt. In plaats van de eigen namen. Dat is niet altijd even makkelijk. Want als bijvoorbeeld iets in het buitenland gebeurt, in de sfeer van je huis.

Maken jullie gebruik van ook hulpmiddelen of ondersteuning?

„Ja, in het buitenlandse nieuws gebruiken we wel al eens een kaart. Als het nu echt op een plek is waar je kunt kijken of er deze week toevallig eentje in staat. Nee, daar niet. Maar we gebruiken al wel eens een kaart. Dat gebeurt niet zo heel vaak. Wat wij wel vaker doen, is bijvoorbeeld van een land, zeg jij in welk werelddeel dat ligt bijvoorbeeld. We gebruiken soms een kaart, maar meestal zetten we dat er in de tekst nog wel bij. Dat is een land in Zuid-Amerika. Dus we proberen zulke dingen dan wel weer. Dus die voorkennis waar we niet per se van uit gaan."

Dit is een vraag uit nieuwsgierigheid. Je gaat dan uit van weinig voorkennis maar je wil natuurlijk ook niet dat de doelgroep als dom wordt gezien. Snap je een beetje wat ik bedoel?

„Het is niet altijd even makkelijk om dan te zeggen van jouw keer goed hier gaan we vanuit dat het algemene kennis is en dit moeten we misschien wel extra uitleggen. Ja, voor een heel stuk is dat ook gewoon een beetje aanvoelen. Wat je wel nog moet uitleggen of wat je niet moet uitleggen. Zwart op witregels hebben we daar niet over. In geval van twijfel, posten we

dat wel eens bij elkaar. Dan gaan we zeggen, denk jij dat ik dit nog moet uitleggen of denk jij dat ik dat nog moet uitleggen? Of weten mensen wel waar dat over gaat? Het is een kwestie van wat aanvoelen, ook wel van wat ervaring, denk ik. Het is niet altijd even makkelijk.”

„Wat ik merk is bijvoorbeeld in sportnieuws is dat bijvoorbeeld wel zo iets waar je vrij vaak botst op termen of gebruiken. Sport is iets waar je of wel of niet in interesseert. En ik ga er dan ook wat van uit aan mensen die er niet in geïnteresseerd zijn, die artikels niet lezen. Dan hoef je ook niet per se elke keer te zeggen dat bijvoorbeeld een wedstrijdtennis, dat de sets daar tot zes punten gaan. Of ik zeg maar wat. Want dat zou je in principe ook altijd wel weer kunnen uitleggen. Het zit zo in elkaar of het zit zo in elkaar. Maar als je daarmee begint, dan blijf je eindeloos bezig. Het is ook hoofd en bijzaken van elkaar onderscheiden. Maar sommige bijzaken moeten wel uitgelegd worden. Anders kan ik me voorstellen dat dat lastig kan zijn.

Wat is het grootste verschil tussen nieuws voor laaggeletterden en niet laaggeletterden?

„Het grootste verschil zal ongetwijfeld de op, wat zal dat zijn, dat gaat taalniveau zijn, laat ons zeggen 8-9 jarigen of zo taalniveau, dat is, wij mikken op zo A2, niveau B1 van het ERK.

Terwijl een gewone krant, daar heb je ook nog een onderscheid tussen de meer populaire kranten en de kwaliteitskranten, maar zelfs de meer populaire kranten gaan duidelijk een heel stuk moeilijkere taal gebruiken. Zij werken wel met breekwoorden en die gaan wel samengestelde zinnen gebruiken. Die gaan passief constructies gebruiken, die gaan een heel stuk. Ja, daar heb je echt wel heel veel meer taalkennis voor nodig om dat vlot te lezen. En dat is echt wel het grootste verschil.”

„Principieel werken wij op dezelfde manier. Wij brengen het nieuws. Wij letten op.. De journalistieke principes zijn hetzelfde. De vijf W's en de H. Je beantwoordt dezelfde vragen. We brengen hetzelfde nieuws. Uiteraard is onze selectie veel kleiner. Omdat wij 12 A5 pagina's per week uitbrengen. Terwijl een reguliere krant elke dag veel meer nieuws produceren. Dat is een groot verschil. In de hoeveelheid productie. Krantenredactie zijn groter. Dat is noodgedwongen. Taalniveau, opbouw. We werken met een vast stramien. De layout van de nieuwspagina's. Die ziet er vrijwel identiek uit, elke week.” „Waar een doorsnee kranten pagina er soms anders uitziet. Bij ons is de regelmaat heel duidelijk. Het is heel consistent. Om die rust te bewaren. Mensen weten wat ze kunnen verwachten. Het onderwerp is anders, maar de vormgeving blijft altijd hetzelfde.”

BIJLAGE 2: INTERVIEW JOS STOLPER | EINDREDACTEUR NOS JOURNAAL IN MAKKELIJKE TAAL

En hoe ziet de redactie eruit?

„Van NOS in makkelijke taal. Hoeveel mensen werken er? Ik weet het niet zeker, ik kijkredacteurs, 6, 7 redacteurs. En er werkt er elke dag ook een presentator aan mee. De helft van de dag en een regisseur voor de hele dag. Maar niet iedereen werkt fulltime. Dus er werken zoveel mensen aan mee, maar dat betekent niet dat iedereen daar elke dag aan werkt.”

Hoe zien jullie uitzendingen eruit?

„Wij belichten elke werkdag om vijf uur het nieuws op basis van drie belangrijke onderwerpen van de dag.” Dat doen we in rond de 8 minuten. Het is te vergelijken met een kort journaal.

Wat is het grootste verschil tussen nieuws voor niet-laaggeletterden en laaggeletterden?

„Ik denk dat het grootste verschil erin zit dat wij... Ja, ik vind het moeilijk om er echt één aan te duiden, maar ik denk dat de grootste verschillen zijn dat wij eigenlijk altijd proberen het bredere verhaal te vertellen bij het nieuws, voor mensen die, zodat ze kunnen begrijpen wat het context van het nieuws is, dat ze wat meer snappen hoe dingen lopen. En dus op die manier ook meer grip krijgen op het nieuws en kunnen meepraten. Het normale journaal hebben we de neiging om elke dag als het ware een follow-up van het nieuws te maken en dat proberen wij niet te doen. Als er wat gebeurt, ik bedoel als je het hebt over Den Haag dan gaan we niet elke dag vertellen dat er afgelopen zaterdag een grote explosie is geweest en dat helemaal herhalen. Maar we zullen eigenlijk wel op terugkomen wanneer iets gebeurt en waar het is gebeurd. En dat geldt ook bij andere grote verhalen, dat we altijd een beetje het bredere nieuwsverhaal schetsen.”

„Verder gebruiken we natuurlijk wat meer eenvoudige taal, denk ik. Of niet denk ik, dat gebruiken we. En we gebruiken ook ander beeld. Dus we hebben bijvoorbeeld altijd een kaart waar we over landen. Onze shots zijn vaak veel rustiger, staan langer in beeld. We letten meer op wat er in beeld gebeurt en of het echt past bij wat wordt verteld. Of er niet zomaar even wat onder is gegoooid. Nou, dat vallen een aantal grote verschillen zijn.

Waar let je op bij het taalniveau?

„We ontwijken inderdaad moeilijke woorden. En als de moeilijke woorden wel echt onderdeel zijn van het nieuws, om het te begrijpen, dan leggen we de moeilijke woorden uit. Dus we gaan er nooit vanuit dat er een voorkennis is voor bepaalde lastige woorden. Ah, dus echt met het idee van de kijker heeft weinig voorkennis, weet misschien niet veel over dit onderwerp. Dus de voorkennis wordt meegenomen in het item.

Hoe is het eigenlijk tot stand gekomen, dit journaal?

„Nou, het journaal Makkelijke Taal is inderdaad in september van start gegaan. De 9e was de eerste uitzending. En ik denk dat we een ruime maand daarvoor zijn we ongeveer gestart als redactie, om die officiële naam. Maar de start ligt eigenlijk al verder daarvoor, dat is namelijk het nieuws van de week. En dat is denk ik in 2020 al gestart. Daar lag de start eigenlijk met de eerste ideeën over hoe we dit gaan doen en waar moet het dan dat nieuws aan voldoende. Daar hebben we toen meerdere testweken voor gehouden om daar productideeën voor te ontwikkelen. Dat ook voorgelegd aan een doelgroep. En vervolgens kwam daar wel een soort van nieuws-wensen uit, hoe dat dan in elkaar reed. Ja. En op die manier zijn we toen op met uitzendingen op YouTube gekomen. En toen we zeker wisten, nou oké, dit werkt, dit willen mensen graag hebben. En ook wel gesupport door hun eigen wens dat ze dit graag wilden hebben, maar dan op televisie. Want daar zit onze doelgroep eigenlijk. Dat is dan vooral de NT1-doelgroep. Dat zijn mensen die de Nederlandse taal als eerste taal hebben. En zij kijken vooral echt televisie en zitten niet in de taalklasse. Waar mensen met een tweede taal bijvoorbeeld wel in zitten. En die krijgen het journaal wel via YouTube van hun docenten. Maar de mensen die wij willen bereiken, dat zijn eigenlijk de mensen die niet in de taalklas zitten, maar misschien wel moeite hebben met de Nederlandse taal. Ja, precies. Oké, dus jullie focussen je eigenlijk op televisie. En dan voor bijvoorbeeld mensen die de Nederlandse taal willen leren, kunnen zij ook op YouTube bekijken.

Hoe bepaal je welke onderwerpen belangrijk zijn om te belichten in een uitzending?

Nou, ik denk in die zin niet heel anders dan het journaal. Dus we moeten kijken naar wat zijn de grootste nieuwsverhalen van de dag. Maar daar hangt altijd wel bij dat we willen eigenlijk maar in ieder geval één echt nieuwswaardig onderwerp. Dat wordt dan het eerste onderwerp. Het tweede onderwerp kan iets meer een verhaal zijn dat niet keihard op het nieuws zit. Maar misschien ook wat meer een uitlegverhaal is over het nieuws. En het derde verhaal is meestal

een wat fijner afsluitend verhaal. Soms is het luchtiger, soms is het misschien minder luchtig. Maar het gaat er wel om dat het een makkelijk te kijken verhaal is. Dat we informatie dicht zijn. Een soort uitsmijter aan het einde eigenlijk. En verder, dan zijn de verhalen die we uitkiezen in principe dezelfde journalistieke lat als het journaal ook heeft. Of NOS.nl ook heeft. Dus je kijkt gewoon naar, is het relevant voor onze doelgroep? En onze doelgroep is heel breed hoor, dus dat is in principe net zoals het actueel journaal.

Ja, want inderdaad laaggeletterden, dat is een hele grote groep. Of nou, verschillende mensen zijn dat.

„Ja, in die zin weer niet zo heel erg anders dan normale mensen. Die ook gewoon willen weten wat er nieuws in de wereld gebeurt. Het zijn vaak namelijk toch wel volwassen mensen. Het is niet alsof we een jongere doelgroep hebben, die we hiermee proberen te bereiken met hun eigen taal. Met hun eigen manier van online zijn. Dus op die manier eigenlijk.

Ja, want hebben jullie dan ook bepaalde richtlijnen aan de hoeveelheid informatie? Want je moet natuurlijk wel jullie geven een beetje duiding. Hoe doen jullie dat, de hoeveelheid informatie dat je niet te weinig vertelt? Misschien te veel? Afhankelijk per onderwerp eigenlijk.

„Het komt er vooral op neer dat je eigenlijk altijd gewoon één invalshoek kiest en die ene invalshoek uitlegt. En daarbij zoveel mogelijk informatie weglaat die je niet nodig hebt om het onderwerp te begrijpen. Ja, dat eigenlijk denk ik. Ja, dus gewoon klassieke hoofd- en bijzaken van elkaar onderscheiden. Ja, en die doen we wel eigenlijk. Ja, dan met meer duiding.”

En het tempo ligt inderdaad een stuk lager. Is dat met een reden?

„Ja, het tempo ligt inderdaad wel ietsje lager. En ook dat hebben we gedaan, omdat het gaat om informatieverwerking eigenlijk. Dus je krijgt iets te zien of je krijgt iets te horen. Al die dingen die komen aan. En als je die heel snel achter elkaar neerzet, dan kan het te veel worden. Dus wat wij doen is inderdaad, en dat zit hem in heel veel dingen, dus het zit hem in de presentatietekst, die vaak net een honderd tikkels langzamer is. Dat scheelt niet heel veel. Maar het scheelt hem ook heel erg in hoe snel schakelen naar een quote. Hoe snel schakel je terug naar de studio. Hoe snel pakt iemand het daar weer op. Hoeveel tijd zet je tussen quotes in een play. Dus al die dingen worden best wel goed gekeken eigenlijk. Omdat er genoeg rustmomenten zijn in zo'n verhaal. Om te zorgen dat iemand niet wordt overvoerd met informatie. En eigenlijk dus voldoende tijd krijgt om alles goed te kunnen verwerken en te denken oké ik ben nu toe naar het volgende stukje informatie. Ja precies dat informatie even kan landen en dan naar het volgende.

Wat voor visuele ondersteuning gebruiken jullie allemaal?

„Ik denk dat ze twee belangrijke visuele, grafische ondersteuning hebben. De ene is een kaart om aan te geven waar spelers zich op de wereld af. Die gebruiken we eigenlijk altijd om te plaatsen. Omdat we weten dat mensen geografisch gezien, en eigenlijk zal het journaal dat ook moeten doen. Want dat is niet iets wat alleen laaggeletterde mensen hebben. Topografische kennis is gewoon niet zo heel hoog. Dus plaatsen waar het nieuws is. Ja, China heeft dat een beetje waarschijnlijk. Ja, als je China hebt dan weet je waarschijnlijk, de meeste mensen waarschijnlijk wel waar het is. Amerika ook wel. Of we het hebben over Vietnam, of over Oezbekistan, of over Azerbeidzjan, de meeste mensen kunnen het niet aanwijzen op hun kaarten. En in die zin zou ik ook voor hen handig zijn om dat te doen. Ja, ja. Goed, dat is één.”

„En de tweede is een samenvatting. En dat is eigenlijk, of tenminste zo noemen wij onze werk. Ik weet niet of dat zo gezien moet worden, maar het gaat in ieder geval over de grafische

uitleg bij een bepaald onderwerp, als je even door de uitzending heen gaat, dan kom je er vast wel eentje tegen. En dat is namelijk, die is eigenlijk in een vast format opgesteld. Dus je krijgt in een lopende zin wordt een bepaald woord genoemd. Dat woord komt volgens mij bovenaan te staan. Die wordt volgens mij in een aantal bullet points verder uitgelegd. En die bullet points, die is eigenlijk de tekst leidt door die hele samenvatting heen. Zodat je een grafische ontstelling krijgt van wat je te horen krijgt. Dat doen we meestal.

„Die presentator die vertelt iets, zoals je bijvoorbeeld hebt over dat op de meeste basis scholen veel, dat het schoolplein op de meeste basis wel te vinden is, dan is het schoolplein bijvoorbeeld dat bovenin staat. En dan zou je bijvoorbeeld zeggen dat je dan een lopende zin krijgt van er zijn vaak rubberen tegels om kinderen veilig te houden. Dan zou een rubberen tegel bijvoorbeeld een bullet point zijn. Op een schoolplein staat een hek, zodat kinderen niet kunnen weglopen. En zo krijg je een soort van opbouw over, als je het hebt over het schoolplein, wat zijn dan, wat linkt daaraan? En dat vervang je dan op een journalistieke manier.”

Zijn er dan ook bijvoorbeeld onderwerpen die je vermijdt, voor laaggeletterden, of die de doelgroep wellicht minder interessant vinden?

„Nou, kijk, in zekere zin zijn wij wat huiveriger met groot of met geopolitiek nieuws. Niet huiverig, maar wat terughouder zijn we daarmee. Wij kijken meer naar wat voor nieuws er nu gebeurt. We proberen zoveel mogelijk nieuws te vermijden over plannetjes, over dingen die gezegd worden, over analyses en al dat soort dingen. Dat zijn eigenlijk allemaal mogelijkheden in het nieuws. En wij proberen zoveel mogelijk, dat lukt niet altijd hoor, maar echt onze focus te blijven houden van dit gebeurt er in de wereld. En dat is op zich denk ik, proberen we de focussen te hebben op twee derde Nederland, één derde buitenland. Maar hoeft ook niet nodig in de gouden regel hoor, want soms hebben we ook twee buitenland onderwerpen. Misschien dat we zelfs zeer zelden een keer drie buitenland onderwerpen hebben, maar over het algemeen proberen we het een beetje aan te houden dat we twee van de drie onderwerpen binnenlands. Maar goed, dat laat zich ook niet altijd leiden, want nieuws kan je niet altijd zo goed sturen. Dus wat is er op dit moment belangrijk voor de doelgroep? En als het dan wel op een gegeven moment relevant wordt. Bijvoorbeeld er gebeurt iets ingrijpends. Dan wordt er wel over bericht.”

En want hebben jullie een bepaald taalniveau?

Je hebt eigenlijk A1 tot en met C2, waarbij A1 echt het instapniveau van Nederland is. En C2 is het academisch niveau. En B1 wordt gezien door de overheid als het inburgeringsniveau. En nou hebben wij niet zo'n hard taalniveau, want het zou best wel eens kunnen zijn dat wij niet B1 aanhouden. Maar we proberen wel zoveel mogelijk moeilijke woorden voorbij te hebben.

Ik moet zeggen dat ishetb1.nl bij ons een veelbezochte website is. En dat is eigenlijk een website waar je woorden invoert en bijvoorbeeld kan kijken is het b1 ja of nee? Maar het is een niet uitputtende lijst, dus het kan best wel zo zijn dat het er niet staat. En soms staat er ook bijvoorbeeld het woord explosie. Die noemen ze niet b1, maar wij vinden dat het wel een b1 woord is, dan gebruiken we het wel. Maar het is ook weer een beetje een gevoel.

Hoe weet je nou of iets een moeilijk woord is?

„Want misschien kan jij het wel begrijpen, maar de doelgroep niet. Ja, die staan we ook regelmatig op bezoek bij onze doelgroep. Dus we proberen eigenlijk wel meerdere keren per maand met mijn collega's naar om de doelgroep toe te sturen. Dat kan bijvoorbeeld een taalplas zijn, maar het kan ook bijvoorbeeld zijn dat ze naar een schoonmaakbedrijf gaan en dat haar werknemer een taalles aanbiedt om daar met deze mensen in gesprek te gaan en ook

onze uitzending te laten zien en dan feedback te vragen. Wat vind je ervan? Ben je interessant? Snap je het? Wat mis je bijvoorbeeld? Ook zijn dat best wel moeilijke vragen voor deze mensen, maar goed. Op die manier blijf je in contact met onze doelgroep. Dat is ook best wel belangrijk, want over het algemeen, misschien dat een collega hier en daar ergens wel iemand in zijn omgeving heeft zitten. Maar de meeste van ons hebben eigenlijk geen laaggeletterde in onze bubbel zitten. En als je die nooit bent tegengekomen en nooit hebt gesproken. Dan is het best wel lastig voorstellen over hoe deze mensen zijn. Dit klinkt een beetje exotisch, maar zo wil ik het niet. Maar hoe ze tegen de wereld aankijken. Wat ze van het nieuws vinden. En dat kan soms best een eye-opener zijn. Oké, dus dan snap je ineens heel goed. Oké, voor deze mensen schrijf ik mijn verhaal. Het is vaak veel makkelijker als je iemand voor ogen hebt waar je voor schrijft. Dan als je het zomaar moet.”

Ja, en in deze maanden, begin maanden, zijn er dan nog tips? Of heeft de doelgroep nog iets gezegd waarvan je dacht... Nou, het is niet zo dat we...

„Inmiddels hebben we het al behoorlijk uitgekristalliseerd. En ik denk dat ik in de vier jaar dat ik er nu hier zo. In meer of mindere mate mee bezig ben. Nou, ik denk wel 30 of 40 werkwoorden heb ik afgelegd. Dus in die tijd heb ik al in het begin heel erg gekeken en feedback gevraagd en dat soort dingen. Inmiddels is het, sommige mensen hebben natuurlijk feedback, die zijn het niet eens met dingen of die willen het anders of we moeten een vierde onderwerp of.. Met grote spruikelblokken.”

Waarom maken jullie nieuws voor laaggeletterden?

Het journaal is eigenlijk, het borduurt voort op het concept van Nieuws van de Week. En Nieuws van de Week is een concept dat in 2020 dus voor het eerst eigenlijk is bedacht. En je moet maar eens kijken. Want in principe zijn we gewoon doorgegaan op het YouTube-kanaal dat alleen van ons gaat heten. Even kijken, de allereerste video die komt uit nieuwe corona regels, drie dagen geleden. 23 november 2021 is de eerste video geweest. Oh ja. En daarvoor hebben we het ook wel gemaakt, maar toen zijn we het alleen verspreid onder een besloten groep. En toen zijn we voor het eerst van dit publiekelijk ook gaan delen. Dus zo lang doen we het eigenlijk al. En dat zijn dus heel veel wekelijkse uitzendingen. Het was niet bedoeld als een weekjournaal, maar inderdaad als een journaal dat dan één keer per week werd gemaakt, waarin het nieuws op een toegankelijke manier werd uitgelegd. Al moet ik zeggen, als je vroeger de uitzending gaat bekijken en wat het nu is, dan heeft het nog steeds van evolutie doorgemaakt. Maar het concept is in die zin wel aardig hetzelfde gebleven.

Nou, omdat het in de wet staat eigenlijk. Ja, we hebben een taakoproep in de mediawet, dat de NOS verantwoordelijk is voor nieuws voor elke Nederlander. Dat betekent dat we beginnen bij het jeugdjournaal eigenlijk, dan krijg je stories, dan krijg je het grootjournaal, je krijgt de NOS op drie voor grond en analyse. En dat betekent ook dat we een groep missen. In dit geval hadden we eigenlijk geen product voor mensen die het nieuws zo lastig vinden om te volgen. Zelfs dat is ook onze opdracht. Dus mensen die nieuws lastig vinden of moeite hebben met lezen. Dat valt eigenlijk allemaal onder onze opdracht vanuit de MediaWet. Ja precies.

BIJLAGE 3: CODEBOEK

Dataverzameling het NOS Journaal in Makkelijke Taal:

Dataverzameling buitenland nieuws voor laaggeletterden

NOS

Datum	Titel	Link	Algemeen	Samenvatting	Verder lezen	Verder lezen	Verder lezen	Verder lezen	Verder lezen
01 okt	Israël valt Libanon binnen	https://www.nos.nl/2023/10/01/israel-valt-libanon-binnen	Israël valt Libanon binnen	Israël valt Libanon binnen	Israël valt Libanon binnen	Israël valt Libanon binnen	Israël valt Libanon binnen	Israël valt Libanon binnen	Israël valt Libanon binnen
02 okt	Waarom kan Israël aanval?	https://www.nos.nl/2023/10/02/waarom-kan-israel-aanval	Waarom kan Israël aanval?	Waarom kan Israël aanval?	Waarom kan Israël aanval?	Waarom kan Israël aanval?	Waarom kan Israël aanval?	Waarom kan Israël aanval?	Waarom kan Israël aanval?
04 okt	Mensen grens uit Libanon	https://www.nos.nl/2023/10/04/mensen-grens-uit-libanon	Mensen grens uit Libanon	Mensen grens uit Libanon	Mensen grens uit Libanon	Mensen grens uit Libanon	Mensen grens uit Libanon	Mensen grens uit Libanon	Mensen grens uit Libanon
07 okt	Heideveld terroristen Israël	https://www.nos.nl/2023/10/07/heideveld-terroristen-israel	Heideveld terroristen Israël	Heideveld terroristen Israël	Heideveld terroristen Israël	Heideveld terroristen Israël	Heideveld terroristen Israël	Heideveld terroristen Israël	Heideveld terroristen Israël
08 okt	Oekraïne in Amerika	https://www.nos.nl/2023/10/08/oekraïne-in-amerika	Oekraïne in Amerika	Oekraïne in Amerika	Oekraïne in Amerika	Oekraïne in Amerika	Oekraïne in Amerika	Oekraïne in Amerika	Oekraïne in Amerika
09 okt	Paapen verdacht van seksueel misbruik	https://www.nos.nl/2023/10/09/paapen-verdacht-van-seksueel-misbruik	Paapen verdacht van seksueel misbruik	Paapen verdacht van seksueel misbruik	Paapen verdacht van seksueel misbruik	Paapen verdacht van seksueel misbruik	Paapen verdacht van seksueel misbruik	Paapen verdacht van seksueel misbruik	Paapen verdacht van seksueel misbruik
10 okt	Oekraïne op zoek naar schuld	https://www.nos.nl/2023/10/10/oekraïne-op-zoek-naar-schuld	Oekraïne op zoek naar schuld	Oekraïne op zoek naar schuld	Oekraïne op zoek naar schuld	Oekraïne op zoek naar schuld	Oekraïne op zoek naar schuld	Oekraïne op zoek naar schuld	Oekraïne op zoek naar schuld
17 okt	EU vergadering over Israël	https://www.nos.nl/2023/10/17/eu-vergadering-over-israel	EU vergadering over Israël	EU vergadering over Israël	EU vergadering over Israël	EU vergadering over Israël	EU vergadering over Israël	EU vergadering over Israël	EU vergadering over Israël
28 okt	Verkeersongevallen VS komen samen	https://www.nos.nl/2023/10/28/verkeersongevallen-vs-komen-samen	Verkeersongevallen VS komen samen	Verkeersongevallen VS komen samen	Verkeersongevallen VS komen samen	Verkeersongevallen VS komen samen	Verkeersongevallen VS komen samen	Verkeersongevallen VS komen samen	Verkeersongevallen VS komen samen
28 okt	Cortines aan Duitse grens	https://www.nos.nl/2023/10/28/cortines-aan-duitse-grens	Cortines aan Duitse grens	Cortines aan Duitse grens	Cortines aan Duitse grens	Cortines aan Duitse grens	Cortines aan Duitse grens	Cortines aan Duitse grens	Cortines aan Duitse grens
29 okt	Hulpverleners Gaza moet stoppen	https://www.nos.nl/2023/10/29/hulpverleners-gaza-moet-stoppen	Hulpverleners Gaza moet stoppen	Hulpverleners Gaza moet stoppen	Hulpverleners Gaza moet stoppen	Hulpverleners Gaza moet stoppen	Hulpverleners Gaza moet stoppen	Hulpverleners Gaza moet stoppen	Hulpverleners Gaza moet stoppen
30 okt	Overschendingen in Spanje	https://www.nos.nl/2023/10/30/overschendingen-in-spanje	Overschendingen in Spanje	Overschendingen in Spanje	Overschendingen in Spanje	Overschendingen in Spanje	Overschendingen in Spanje	Overschendingen in Spanje	Overschendingen in Spanje
31 okt	Vermisden na overschendingen Spanje	https://www.nos.nl/2023/10/31/vermisden-na-overschendingen-spanje	Vermisden na overschendingen Spanje	Vermisden na overschendingen Spanje	Vermisden na overschendingen Spanje	Vermisden na overschendingen Spanje	Vermisden na overschendingen Spanje	Vermisden na overschendingen Spanje	Vermisden na overschendingen Spanje

Dataverzameling Wablieft:

Dataverzameling buitenlandsnieuws Wablieft oktober 2024

Datum	Titel	Link	Soort artikel of item	Inhoud:	Lengte	Structuur en opbouw	Vormgeving	Beeldbouw en vormgevingstekst	Ondersteuning en verduidelijking
01-okt	Vrij na 46 jaar	https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/vrij-na-46-jaar	Nieuwsbericht	Een rechtbank in Japan sprak twee Hakamada (68 jaar) vorige week vrij. Hij kreeg 46 jaar gevangenisstraf. Hij zou vier moorden gepleegd hebben. Hakamada zei altijd dat hij onschuldig is. De politie zou hem mishandeld hebben bij de ondervraging. Daardoor bekende Hakamada toch. Sinds 1968 wachtte hij op zijn doodstraf. In 2014 kwam er nieuw bewijs in de zaak. Hakamada mocht daarom al uit de cel. Nu sprak een rechter hem helemaal vrij.	75 woorden	Een korte kop en een korte alinea met het nieuws. Wat opvalt is dat de naam van de man niet in de kop staat.	Webste is wit met een foto van de Japanse man en vrouw. Boven de eerste alinea staat een voorlees knop.	Korte nieuwswaardige zinnen. Het bevestigt van twee is beschuldigen.	Foto van de Japanse man in kwestie. Voorlees knop.
02-okt	Hulp in de ruimte	https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/hulp-in-de-ruimte	Nieuwsbericht	In de ruimte maakte Crew Dragon zich vast aan het station ISS. Dat gebeurde op 400 kilometer boven de aarde. Crew Dragon is een raket van het bedrijf SpaceX. De vertrek naar het ISS met twee astronauten en twee lege plaatsen. Twee mensen in het ISS redden in juni naar het station met een raket van het bedrijf Boeing. Door problemen vloog die laag naar de aarde terug. Met Crew Dragon keren de astronauten in februari terug naar de aarde.	80 woorden	Het verhaal bestaat uit een korte kop. Het onderwerp staat niet in de kop.	Webste is wit met een foto van de raket. Er is een voorlees knop en geen tussen kopjes. De tekst is niet dikgedrukt.	Staat samenvattingstekst (zinnen) kort en bondig. Geen extra tekst is geen lead.	Foto van de raket. In de tekst wordt uitgelegd wat Crew Dragon is. Er is een functie die het artikel voor je voorleest.
02-okt	Verdronken in India	https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/verdronken-in-india	Nieuwsbericht	In India verdronken zeker 46 mensen in hoog water. Bij de doden zijn 37 vrouwen en kinderen. Elk jaar vieren miljoenen mensen Jivutika. Dat is een feest van het hindoe-geloof. Het duurt drie dagen. Mensen gaan dan baden in rivieren en meren. De voorbije weken regende het heel veel in India. Op veel plaatsen stond het water daardoor heel hoog. De stroming was soms erg sterk. Vooral in de streek Bihar maakte dat doden.	75 woorden	Het verhaal bestaat uit een korte kop. De tekst legt kort uit over India en waarom de mensen zijn overleden.	Webste is wit met een foto van mensen op een boot. Er is een voorlees knop en geen tussen kopjes. De tekst is niet dikgedrukt. Onder het artikel staan de overige artikelen.	Merkelijke woorden worden niet vermeld, maar wel structuur uitgelegd wat het is.	Uitleg wat de feestdag is en waarom mensen in het water baden. Een functie die het artikel voorleest.
02-okt	Helene maakt meer dan 120 doden	https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/helene-maakt-meer-dan-120-doden	Nieuwsbericht	In het zuiden van de Verenigde Staten (VS) raakte orkaan Helene over het land. De storm maakte meer dan 120 doden. Miljoenen mensen hebben geen water en stroom meer.	124 woorden	Het verhaal bestaat uit een korte kop en dikgedrukte lead van 3 korte zinnen. De overige tekst gaat over waar de orkaan was en wat de schade is.	Duidelijke kop en lead. De lead is dik gedrukt. Afbeelding van een kapot huis. Witte achtergrond.	Tekst is in meerdere lijn. Korte zinnen. Cijfers zijn niet uitgeschreven.	Lead is dikgedrukt. Foto van een kapot huis. Een voorleesfunctie.
02-okt	Oorlog in Libanon	https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/oorlog	Nieuwsbericht	Twee weken geleden begon de oorlog in Libanon. Daarbij vielen al meer dan 500 doden.	203 woorden	Soort achtergrond artikel. Het artikel heeft een korte kop en een lead van drie zinnen.	Veel witruimtes tussen de zinnen. Er wordt gebruik	Tekst is in meerdere lijn. Korte zinnen en niet	Gebruik tussen kopjes en korte alinea. Geen afleiding. Lees voor
02-okt	Oorlog in Libanon	https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/oorlog-libanon	Nieuwsbericht	Twee weken geleden begon de oorlog in Libanon. Daarbij vielen al meer dan 500 doden. Israël raakte de groep Hezbollah zwaar.	203 woorden	Soort achtergrond artikel. Het artikel heeft een korte kop en een lead van drie zinnen. Het artikel begint eerst terug op de papier aanlagen in Libanon. Er wordt uitgelegd waarom er oorlog is en waarom Hezbollah boos is. Per alinea wordt een onderwerp uitgelegd. De kopjes zijn Hezbollah, Nasserah en Maar.	Veel witruimtes tussen de zinnen. Er wordt gebruik gemaakt van kleine kopjes in de tekst. De kopjes bestaan uit 1 woord.	Tekst is in meerdere lijn. Korte zinnen en niet samenvatting. Veel samenvattingen voor de oorlog zin.	Gebruik tussen kopjes en korte alinea. Geen afleiding. Lees voor functie. Foto van een flatgebouw
02-okt	De mooiste foto's van vogels	https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/de-mooiste-foto's-van-vogels	Verhaal met foto's	Vogels vliegen op bij gevaar. In de lucht zijn ze zo vrij als de wind. De helen hen staat voor hen open. Daarom trekken deze dieren ons zo aan. De wedstrijd 'Bird Photographer of the Year' of 'Vogelfotograaf van het jaar' verzamelt de mooiste foto's van vogels.	379 woorden	Verzameling foto's met een beschrijvende tekst. Vier foto's van dieren zijn uitgeleerd. In de tekst wordt uitgelegd waarom de foto's zijn genomen en wat de fotograaf van het jaar verzamelt de mooiste foto's van vogels.	De kopjes in dit verhaal zijn een stukje groter en hebben een oranje streep onder het woord.	De beschrijving wordt uitgeschreven. De foto's worden op een aparte lijn geschreven.	Vier foto's van dieren. Elke foto heeft zijn eigen alinea met uitleg. De tussenkopjes hebben een oranje streep onder de tekst. Het artikel heeft een voorleesfunctie.
02-okt	Oorlog in Libanon wordt groter	https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/oorlog-libanon-wordt-groter	Nieuwsverhaal	In Libanon gaat de oorlog voort. Bommen van Israël maken er al ruim 700 doden. Intussen maakt Iran de oorlog groter. Het viel Israël aan met raketten. Israël belooft hard terug te slaan.	175 woorden	Korte kop en dik gedrukte lead. Het verhaal gaat dieper in op wat er vooraf ging. Het is een soort achtergrond artikel met extra duiding. Reactie op reactie wordt kort uitgelegd.	Foto van een verwoeste gebouwe. De lead is dik gedrukt en er zijn tussenkopjes.	Merkelijke opgeschreven. Alleen hoofdletters zijn er te lezen. De alinea's bestaan tussen de 3 en 10 zinnen.	Tussen kopjes. Lead is dikgedrukt. Veel witruimtes. Foto van een bombardement.
02-okt	Moord schokt Fransen	https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/moord-schokt-fransen	Nieuwsbericht	De Franse regering wil enkele wetten strenger maken. Dat komt door de moord op een studente. De mogelijke dader mocht niet in Frankrijk zijn.	151 woorden	Korte kop en dik gedrukte alinea van drie zinnen. Het verhaal legt uit waarom de Franse regering de wet strenger wil maken. Er is veel uitleg over de dader en waar hij vandaan komt. En waarom wat hij heeft gedaan niet goed is. Aan het einde van de tekst gaat het over wat de verwachtingen zijn na de moord.	Foto van een demonstratie in Frankrijk met demonstranten. De rechterkant van de website pagina is helemaal wit. Er staat alleen maar tekst op de pagina.	Korte zinnen. Tekst is in meerdere lijn. Korte zinnen.	Foto van mensen met spandoeken van het vermoorde meisje. Er is een leesfunctie. Veel witruimtes.
08-okt	Eén jaar oorlog in het Midden-Oosten	https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/een-jaar-oorlog-het-midden-oosten	Nieuwsbericht	In Israël herdenken veel mensen deze week 7 oktober 2023. Een jaar geleden kwamen bijna 1.200 mensen om bij een grote aanval. De daders waren Palestijnse strijders uit Gaza. Het was de start van een grote oorlog.	129 woorden	Kop en lead. In de lead staat een korte samenvatting. De tekst gaat verder door op het gevolg van de aanval en wat er nu bezig is.	Korte kop en dikgedrukte lead. Veel witruimtes. Er staat een foto links in beeld van Gaza waar mensen huizen om de slachtoffers. Onder de foto's staat de copyright.	Korte zinnen. Geen samenvattingstekst (zinnen). Ook geen kopjes. Het is wel een soort samenvatting in de tekst. 7 oktober werd een belangrijke datum hier.	Twee foto's van de herdenking bij de Israëliërs en een foto van Gaza Waar mensen rouwen. Je ziet schatten met een doek eromheen
09-okt	Oorlog wordt groter in Midden-Oosten	https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/oorlog-wordt-groter-midden-oosten	Nieuwsbericht	In Libanon gaat de oorlog voort. Bommen van Israël maken er al ruim 2.000 doden. Intussen maakt Iran de oorlog groter. Het viel Israël aan met raketten. Israël zegt dat het hard zal terugslaan. > follow up het nieuws	215 woorden	Het verhaal begint met het belangrijkste nieuws. Daarna wordt er uitgelegd waarom er bommen worden gegooid op Libanon. Het gevolg van de oorlog wordt verder uitgelegd in de alinea's.	Dikgedrukte lead en 3 tussen kopjes. Met korte alinea's van max tien korte zinnen. Veel witruimtes	Korte zinnen. Veel samenvattingstekst (zinnen). Alleen hoofdletters zijn er te lezen. De alinea's bestaan tussen de 3 en 10 zinnen.	Veel achtergrond informatie. Een foto van een raketaanval op een gebouw. Een leesfunctie.
09-okt	Nieuwe Picasso	https://wablieft.be/nl/krant/buitenland/nieuwe-picasso	Nieuwsbericht	Een gezin in Italië heeft een schilderij van Picasso in huis. Dat regent kennen van kunst. Pablo Picasso is de bekendste kunstenaar van de vorige eeuw. Hij maakte	75 woorden	Geen lead alleen een alinea met het nieuws. Het wordt eerst vermeld over het nieuws. En daarna wordt uitgelegd wie Picasso is. Daarna gaan ze	Een kop van twee woorden. Geen lead. De tekst is dikgedrukt. Veel witruimtes.	Korte zinnen. Uitleg van de schilderij is. Geen merke van het woord en.	Uitleg wie picasso is. Een foto van de kunstenaar. Een Lees voor functie.

09-okt	Nieuwe Picasso	https://webfilet.bah/krant/achterland/nieuwe-picasso	Nieuwsbericht	Een gezin in Italië heeft een schilderij van Picasso in huis. Dat zeggen kenners van kunst. Pablo Picasso is de bekendste kunstenaar van de vorige eeuw. Hij maakte moderne kunst. Picasso overleed in 1973. Het gezin besloot niet wat bij hen aan de muur hing. Tot ze onderzoek deden naar de handtekening. Kenners zegden dat het schilderij echt is. Het toont het vermoorde gezicht van een vrouw. Mogelijk is het werk vijf miljoen euro waard.	75 woorden	Geen lead alleen een alinea met het nieuws lichtgedrukt. Eerst wordt er verteld over het nieuws. En daarna wordt uitgelegd wie Picasso is. Daarna gaan ze weer verder met het nieuws.	Een kop van twee woorden. Geen lead. De tekst is gedrukt. Veel uitdrukkingen.	Korte zinnen. Uitleg van de schied is, twee alinea's en twee foto's.	Uitleg wie Picasso is. Een foto van de kunstenaar. Een Lees voor Functie.
10-okt	Uitstel voor wet over bossen	https://webfilet.bah/krant/achterland/uitstel-voor-wet-over-bossen	Nieuwsbericht	De Europese Commissie (EC) wil een nieuwe wet over bossen uitstellen. Die wet moet kappen met bossen stoppen. Bedrijven en landen vroegen om het uitstel.	144 woorden	Eerst het belangrijkste nieuws in de lead. In de tweede alinea wordt uitgelegd waarom de wet er is. In waarom bossen gekapt. In de laatste alinea bespreken ze het gevolg van de wet en wanneer de wet ingaat.	Korte lead van drie zinnen. Veel uitdrukkingen tussen de alinea's.	Korte zinnen. Geen gebruik van komma's. De alinea's zijn over de alinea's, erg kort.	Uitleg waarom er bossen verduwen. Foto van een omgevallen boom. Voorbeelden van grondstoffen waar bomen voor worden verkapt.
11-okt	Veel seksueel geweld in Congo	https://webfilet.bah/krant/achterland/veel-seksueel-geweld-congo	Nieuwsbericht	In 2023 hielpen dokters van Artsen Zonder Grenzen ruim 25.000 vrouwen en meisjes in Congo. Ze werden verkracht. Er was nog nooit zoveel seksueel geweld in Congo.	131 woorden	Het verhaal begint eerst met de belangrijkste nieuwsofens. Daarna wordt er uitgelegd wat er in Congo gebeurd en hoeveel vrouwen worden verkracht. Het verhaal gaat daarna verder op wanneer zoets gebeur. Daarna komt het nieuws van Artsen Zonder Grenzen weer terug over wat de oplossing is voor dit probleem.	Korte lead van drie zinnen. Verder tekst bestaat uit twee alinea's. Veel uitdrukkingen. 1 grote foto van vrouwen in Congo.	Korte zinnen. Zonder vermelding van de naam van de organisatie. Het woord 'uitgelegd' was verkracht is.	Een foto van Congolese vrouwen. Een voorleesfunctie. Er wordt uitgelegd waarom er zulke hoge verkrachtingscijfers zijn.
11-okt	Meer slachtoffers tegen Diddy	https://webfilet.bah/krant/achterland/meer-slachtoffers-tegen-diddy	Nieuwsbericht	Sinds 17 september zit de Amerikaanse rechter Diddy in de cel. Zijn echtgenote is Sean Combs. Het gerecht verhoort hem van seksueel misbruik en geweld. Verschillende mensen deden al klacht in tegen Diddy. Vorige week kwamen daar nog 120 mensen bij. Het zijn mannen en vrouwen. Sommigen waren nog een kind toen Diddy hen misbruikt zou hebben. De jongste zou pas 9 jaar geweest zijn. Diddy zegt dat de nieuwe klachten vals zijn.	74 woorden	Eerst uitleg wat Diddy is en waarom het gerechtshof hem beschuldigt. Daarna wordt het nieuws uitgelegd. De aanklacht wordt verder verteld. Daarna het standpunt van Diddy.	Het verhaal heeft geen lead. Veel uitdrukkingen en 1 grote foto van Diddy.	Korte zinnen. Maar ze heeft zijn eigen 'haarcuts'. De tekst is gestandaardiseerd en tegenwoordig is het.	Leesvoorfunctie en een grote foto van Diddy. Veel uitdrukkingen.
15-okt	Nobelprijs voor Vrede waarschuwt	https://webfilet.bah/krant/achterland/nobelprijs-voor-vrede-waarschuwt	Nieuwsbericht	Dit jaar gaat de Nobelprijs voor de Vrede naar Nihon Hidayuki uit Japan. Dat is een organisatie van overlevenden van de atoombommen. Ze waarschuwen de Nobelprijs voor de toekomst.	139 woorden	Eerst kort het nieuws. Daarna gelijk uitleg waarom er een organisatie tegen atoombommen is. De twee atoombommen op Japan werden uitgelegd. Het gevolg van de atoombommen op de mens wordt verder verteld. Daarna gaat het verder op het nieuws en waarom hij die heeft gewonnen.	Het verhaal heeft een korte lead van drie zinnen. Er is veel uitdrukkingen.	Korte zinnen. Maar dat die niet in het begin. Opzinnen worden in stukken gekapt. Daarnaast is korte zinnen.	Foto van de mensen van de organisatie. Veel uitleg van de tijds WOI is gebeurd in Japan ter verduidelijking. Veel uitdrukkingen.
15-okt	Milton raast over Florida	https://webfilet.bah/krant/achterland/milton-raast-over-florida	Nieuwsbericht	In de Amerikaanse staat Florida maakte Milton veel gek. Milton was een grote orkaan. Die begon op zaterdag. In Florida ging de storm aan land. Daar hoorden veel mensen de bij. Dat zijn zware weersystemen. Ze bleven woningen en bomen omver. Daar kwamen ook nog heel veel regen bij. Er waren grote overstromingen. Die zetten miljoenen mensen vele dagen zonder stroom. Zeker 125 gesneven vanden hun woning. Er vielen ook 21 doden.	71 woorden	Kort het nieuws. Daarna uitleg wat Milton is en waar de orkaan vandaan komt. De schade van de orkaan wordt kort uitgelegd. Die gevolgen en hoeveel slachtoffers.	Foto van een huis dat voorleeg weg is. Veel uitdrukkingen. Er is geen afbeelding. De tekst is gedrukt.	Korte zinnen. Maar ze heeft zijn eigen 'haarcuts'. De tekst is gestandaardiseerd en tegenwoordig is het.	Uitleg wat Milton is en waar de orkaan vandaan komt. Veel uitdrukkingen. Een foto van een kapot huis.
16-okt	Minder wilde dieren	https://webfilet.bah/krant/achterland/minder-wilde-dieren	Nieuwsbericht	Het gaat niet goed met de natuur op aarde. Een groot onderzoek toont dat er nu 73% minder wilde dieren zijn dan in 1970. Dat komt vooral door de mens.	199 woorden	Het verhaal begint met het belangrijkste nieuws. Daarna wordt er uitgelegd wat het WNI is en wat de oorzaak is dat er minder wilde dieren zijn. Het verhaal eindigt waar er minder wilde dieren zijn en hoeveel in Europa.	Opzinnen worden 1 voor 1 samengevoegd. Er is geen afbeelding.	Korte zinnen. Cijfers worden vaak uitgelegd.	Uitleg wat het WNI is. Stap voor stap waarom er minder wilde dieren zijn. De oorzaken worden zorgvuldig langzaam. Veel uitdrukkingen en een grote foto van een schildpad.
16-okt	VS helpen Israël	https://webfilet.bah/krant/achterland/vs-helpen-israel	Nieuwsbericht	De oorlog in Libanon duurt al twee weken. Zeker 2.100 mensen kwamen om. Het leger van Israël blijft bommen werpen. Intussen helpen de Verenigde Staten (VS) Israël om raketten te stoppen.	153 woorden	Het is een follow up op het grote buitenlandse nieuws. De nieuw ontwikkelingen worden eerst kort uitgelegd. Daarna waarom de twee landen oorlog hebben met elkaar. Ze gaan in hoeveel slachtoffers er zijn gevallen. Daarna komen ze weer terug op het nieuws.	Een korte lead van drie zinnen met het nieuws. Daarna uitleg over de gevolgen en waarom de landen elkaar aanvallen in het kort. Veel uitdrukkingen. Een foto van de schade van een bombardement.	Korte zinnen. Zonder vermelding van de naam van de organisatie. Het woord 'uitgelegd' was verkracht is.	Uitleg waarom Israël Libanon aanvalt. Er is een foto van de schade te zien. Geen kaart. Oorzaak gevolg wordt vaak uitgelegd. Veel uitdrukkingen.
17-okt	Oekraïne stopt gas uit Rusland	https://webfilet.bah/krant/achterland/oekraïne-stopt-gas-uit-rusland	Nieuwsbericht	Oekraïne laat vanaf 2025 geen gas uit Rusland meer door naar Europa. Nu stroomt dat gas door ledingen in Oekraïne. Het land maakte daarvoor in 2019 afspraken met Rusland. Die afspraken lopen nu af. Rusland verdient veel geld met de verkoop van gas. Oekraïne wil voorkomen dat Rusland er wat voor meekoopt. Europa koopt al veel minder gas uit Rusland dan voor de oorlog. Komt er helemaal niks meer? Dan zal de prijs van gas stijgen.	76 woorden	Eerste zin bevat het nieuws. Daarna wordt er uitgelegd waarom er gas door Oekraïne stroomt. En waarom Oekraïne de gasleiding stopt. Verlovens wordt uitgelegd wat de EU lange tijd heeft gedaan en wat deze gas stop betekent voor de wereld.	Veel uitdrukkingen. Het artikel bevat geen lead. De tekst is gedrukt met een korte kop. Een grote foto te zien van een gasraai. Veel uitdrukkingen op de rest van de pagina.	De Nederlandse WNI wordt hier gebruikt. Het artikel is een foto van de gasraai.	Als je een woord aanraakt, kan je via een onafhankelijke het woord opzoeken. Veel uitdrukkingen. Uitleg waarom Rusland de pijpleiding en lange tijd had lopen en waarom Oekraïne stopt met de deal.
18-okt	Boos over drones	https://webfilet.bah/krant/achterland/boos-over-drones	Nieuwsbericht	Noord-Korea blijft Zuid-Korea zien als de vijand. De grens tussen beide landen is al heel lang helemaal toe. Drie drones uit Zuid-Korea raakten toch toe in de hoofdstad van Noord-Korea. Ze gooiden er papieren met nieuws uit de wereld. Want mensen in Noord-Korea krijgen dat nieuws niet te zien. Noord-Korea maakt zich nu boos. Komt er nog drones? "Dan gebeurt er iets ergs", dreigt de zus van Kim Jong-un. Hij is de leider van Noord-Korea.	75 woorden	Eigenlijk gelijk naar de duiding. Dat Noord en Zuid Korea vijanden van elkaar zijn. Daarna het nieuws en de reactie van Noord Korea hierop.	Korte kop en daarna een grote foto. De tekst is gedrukt.	Korte zinnen. Maar uitleg waarom het nieuws belangrijk is. Het artikel is een foto van de gasraai.	Het artikel bevat een quote van Kim Jong Un. Er wordt uitgelegd wat hij is en dat Noord en Zuid Korea oorlog hebben met elkaar. Veel uitdrukkingen. Foto van Kim Jong Un met een raket.

39

29-okt	7 doodstraffen op één dag	https://webliet.be/h/iran/buitenland/7-doodstraffen-op-een-dag	Nieuwsbericht	De overheid van Saoedi-Arabië doodde vorige week zeven mensen op één dag. Ze hadden eerder de doodstraf gekregen. Vijf van hen kregen die straf voor handel in drugs. Vier van die mensen kwamen uit Jemen. De vijfde kwam uit Pakistan. De twee andere doden waren mensen uit Saoedi-Arabië. Zij hadden iemand vermoord. Dit jaar doodde Saoedi-Arabië al 236 gevangenen. Alleen China en Iran voeren nog vaker de doodstraf uit.	69 woorden	De tekst begint eerst met het nieuws over 7 mensen die gedood zijn. Daarna volgt het gevolg van het nieuws, omdat ze de doodstraf hadden gekregen. Vervolgens wordt in de tekst uitgelegd waarom de zij de doodstraf krijgen en waar ze vandaan komen. Aan het einde van de tekst gaat het over hoe de doodstraf in andere landen gaat.	Het artikel bevat een grote foto van een leider uit Saoedi-Arabië. Er is veel witruimte en geen reclames te zien. De tekst is dingedrukt.	De tekst bestaat uit veel korte zinnen. Elke zin heeft zijn eigen functie. De zin bestaat altijd uit een onderwerp en bijvoegd voorwerp.	Een ondersteunende foto van een leider uit Saoedi-Arabië. Een zoekfunctie voor als je woorden niet begrijpt. Je kan de tekst ook laten voorlezen.
29-okt	Israël straft Iran	https://webliet.be/h/iran/buitenland/israel-straf-iran	Nieuwsverhaal. Korte recap van de afgelopen tijd	De oorlog in het Midden-Oosten wordt steeds groter. Er was al oorlog in Gaza en Libanon. Israël straft nu Iran. Iran dreigt nu met "bittere gevolgen".	228 woorden	De lead begint met het actuele nieuws. Daarna wordt er gelijk in gegaan op de oorzaak van het nieuws. De volgende alinea gaat over de spanningen tussen Israël en Iran. En de reactie op elkaar. Vervolgens wordt de situatie in Libanon verteld. Het verhaal sluit af met de humanitaire zorgen over Gaza.	Het artikel bestaat uit vier tussenkopjes. Elke alinea heeft weer een andere functie. Er zitten grote witregels tussen de alinea's. In het artikel staat een foto van een vliegtuig uit Israël.	De meeste zinnen zijn kort en bevatten 1 medeword. De zinsvolgorde volgt een de structuur: onderwerp, actie en resultaat.	De tekst bevat veel achtergrond informatie over de oorlog. Per land dat onderdeel van de oorlog is, wordt uitgelegd hoe zij zijn betrokken in het verhaal. De tekst is opgedeeld met tussenkopjes.
30-okt	Amerikanen kiezen: Trump of Harris?	https://webliet.be/h/iran/buitenland/amerikanen-kiezen-trump-harris	Nieuwsbericht	Over enkele dagen kiezen de Amerikanen een nieuwe president. Wordt het Donald Trump of Kamala Harris?	144 woorden	Het artikel begint met een aankondiging van een grote nieuwsgerechtigheid. Daar volgt de introductie van Trump en Harris. In de overige tekst wordt het Amerikaans kiesstelsel kort uitgelegd. Daarna staat er een verwijzing naar waar meer informatie te vinden is.	Het artikel heeft een korte lead met een vraag. Er zijn twee foto's te zien. 1 van Trump en 1 van Kamala. De ruimte tussen de lopende tekst en de lead is groot. Veel ruimte in het wit op de pagina.	Korte en duidelijke zinnen. Meest gebruikte woorden: Opzomen, worden, secretair, in, stukken, geheel, doormiddel, van, korte, zinnen. Meest gebruikte woorden: als, president, en, Amerikanen, komen, vaak, voor.	Een foto van Trump en van Harris. Lead is dikgedrukt. Een leesvoor functie. Veel witruimte.
31-okt	Strenger voor migranten	https://webliet.be/h/iran/buitenland/strenger-voor-migranten	Nieuwsbericht	De Nederlandse regering maakte nieuwe afspraken over asiel en migratie. Het worden de strengste regels in heel Europa. Nederland wil zelf controles aan de grens met België. Die moeten migranten tegenhouden.	141 woorden	Het artikel begint met een introductie van het nieuws en het effect op België. Daarna gaat het artikel verder in op de politieke context en wat de nieuwe afspraken zijn. Tot slot komt een quote van van Schoof met opvallende invullingen van het beleid.	Artikel heeft een dikgedrukte lead en bestaat uit 2 verdere alinea's. De laatste alinea heeft een tussenkopje. Er is een foto te zien van Schoof en veel witruimte.	Aankondiging: werden, migranten, in, de, tekst, genoemd. Samen, moeilijke, woorden, gebruikt. Er, wordt, niet, verlaten, worden. Nederland, een, zinnen, wel, wel, hebben. De, zinnen, gaan, direct, naar, de, kern. Er, zit, een, quote, in, van, Dick, Schoof.	Er zit een quote van Dick Schoof in. In de lopende tekst wordt met (zie foto) verwezen naar de hoofdfoto bij het artikel. Veel witregels en ruimte. Voorleesfunctie en korte zinnen.
31-okt	Mexico viert vrolijk feest voor de doden	https://webliet.be/h/iran/buitenland/mexico-viert-vrolijk-feest-voor-de-doden	Achtergrondartikel	Op 1 en 2 november vierten mensen bij ons Allerheiligen en Allerzielen. Op die dagen herdenken ze de doden. Mensen leggen bloemen op het kerkhof. In deze donkere dagen van het jaar is het een droevig feest. In Mexico herdenken mensen ook hun doden. Dat doen ze daar wel op een heel andere manier.	701 woorden	Het artikel verdiept zich in de traditie Día de los Muertos en legt uit waar de feestdag vandaan komt en wat het is. Het artikel begint met een vergelijking van een Belgische traditie en die van de Mexicanen. De eerste 2 alinea's gaan over het ontstaan van het feest. Daarna wordt erin gegaan op de tradities en symboliek. Er worden voorbeelden gegeven over de versiering, altaren.	Het is een lang artikel met veel tussenkopjes. De alinea's hebben grote stukken wit tussen elke alinea. Er is een foto te zien van mensen bij een graf.	Werd, gebruik, gemaakt, van, zinnen, eenvoudige, zinnen. Er, zitten, weinig, zinnen, in, de, tekst. Er, zit, een, afbeelding, in, de, begin, van, de, zinnen. De, woorden, die, ze, gebruiken, zijn, makkelijk, woorden, als, doden, feest, en, zinnen, komen, vaak, terug, in, de, tekst.	De tekst bevat veel achtergrond over de feestdag. Elke alinea vertelt weer iets nieuws. Er zit veel wit tussen de alinea, waardoor het rustiger te lezen is. Er staat een ondersteunende foto. En een voorleesfunctie.